

FRAGMENTY HISTÓRIE VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA NA TRENČIANSKU

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SO SÍDLOM V TRENČÍNE

TRENČÍN 2012

FRAGMENTY HISTÓRIE VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA NA TRENČIANSKU

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

Trenčín 2012

FRAGMENTY HISTÓRIE VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA NA TRENČIANSKU

Autori : Ing. Viera Hollá, MPH
doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH
MUDr. Věra Dobiášová, PhD., MPH

Fotografie : archív RÚVZ so sídlom v Trenčíne
Technické a grafické spracovanie : Gabriela Provazníková, General Print s.r.o. Trenčín

Publikáciu vydal : RÚVZ so sídlom v Trenčíne k 60. výročiu od prijatia zákona č. 4/1952 Zb.
o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti.

Literatúra: MANIŠ, V.: História nemocnice v Trenčíne – 130 rokov nemocnice
v Trenčíne, r. 1979.

1. vydanie. Nepredajné

ISBN 978 – 80 – 970916 – 9 – 9
EAN 9788097091699

OBSAH:

Predslov	4
História vývoja zdravotníctva a hygienickej služby v Trenčíne	5
Úryvky zo správy o zdravotných pomeroch v Trenčianskom okrese v medzivojnovom období.	5
Vznik a rozvoj hygienickej služby v Trenčíne	9
Medzníky v nedávnej minulosti	13
Stručná charakteristika regiónu	18
Príhody súvisiace s činnosťou	20
Súčasnosť	24
Stručný popis činnosti organizácie v súčasnosti.....	26
Činnosť odborov a oddelení na RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30

PŘEDSLOV

Dňa 28. marca 2012 uplynulo 60. rokov od prijatia zákona č. 4/1952 Zb. o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti. Toto výročie si bezpochyby zaslúži spomienku. V Trenčíne to znamenalo vznik Okresnej hygienickej stanice (OHS) vtedy riadenou okresným hygienikom. V tom období pracovali na OHS nekvalifikovaní zdravotníci a na prevoz infekčne chorých pacientov 2 sanitky. Vzniká Lekárska fakulta hygienická v Prahe a na OHS prichádzajú jej prví absolventi. Vedeckou základňou medicínskych odborov hygiena a epidemiológia je Státní zdravotní ústav v Prahe. Na Slovensku to boli od roku 1953 ústavy hygieny, hygieny práce a chorôb z povolania a ústav epidemiológie a mikrobiológie, ktoré sa v roku 1977 zlúčili do Výskumného ústavu preventívneho lekárstva (VÚPL) (terajšia Slovenská zdravotnícka univerzita) v Bratislave. Postupne vzniká nadstavbové 2-ročné pomaturitné štúdium „asistent“ a následne „diplomovaný asistent hygieny a epidemiológie“, buduje sa postgraduálne vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov a špecialistov z príbuzných hlavne prírodovedeckých odborov, po nežnej revolúcii sa začína s pregraduálnou výučbou verejného zdravotníctva na univerzitách.

Postupne sa rozširuje štruktúra OHS, tak ako to vyžadujú úlohy prichádzajúce s rastom obyvateľstva, budovaním priemyslu, rozširovaním miest a zvyšovaním hygienického štandardu obyvateľstva. Niektoré odbory a oddelenia sa rozrastali, diferencovali, budovali sa laboratória. Po revolúcii v roku 1989 sa začali rozvíjať nové formy primárnej prevencie – objektivizácia hodnotenia zdravotných rizík a podpora zdravia.

Pracovníci plnili bežné úlohy, zároveň sa zapájali a dodnes sa zapájajú do výskumných úloh, projektov a výučby svojich nasledovateľov. Hygienické odbory a epidemiológia sú pre lekárov na prvý pohľad neatraktívne. Kto však nájde v práci zmysluplnú snahu o zlepšenie a ochranu zdravia spoločnosti, ten pracuje s odhodlaním, záujmom, odvahou, dôslednosťou a na odbornej úrovni.

Preto nech je táto knižička úprimným poďakovaním všetkým pracovníkom Okresnej hygienickej stanice, Okresnej hygienicko-epidemiologickej stanice, Ústavu hygieny a epidemiológie, Štátneho zdravotného ústavu či Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne.

S úctou

doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH
regionálna hygienička

História vývoja zdravotníctva a hygienickej služby v Trenčíne

História vývoja zdravotnej starostlivosti, zdravotníctva a hygienickej služby ako ich súčasťou bola vždy v úzkej súčinnosti s kultúrnymi a sociálnymi dejinami príslušnej krajiny a v závislosti na politickom zriadení jednotlivých štátov a národov. V dejinách vývoja zdravotnej starostlivosti môžeme nájsť niekoľko centier vzniku, kde sa vykonávala liečba chorých ale i oddeľovanie chorých od zdravých.

O jestvovaní presnejšie neurčenej nemocnice v Trenčíne sú stopy v mestskom archíve už zo XIV. storočia. Dá sa usudzovať, že v tých časoch išlo o „špitál“ takého druhu, ktorý slúžil prevažne (ak nie výlučne) v boji proti epidemickým chorobám, ktoré v tých časoch zúrili v mestách a na okolí. Podľa Dr. Iványiho špitál – chorobinec v Trenčíne jestvoval nesporne aj v roku 1505, kedy tu pôsobil všeobecne známy lekár Michal Pannonius. Zachovali sa písomné správy o tom, že v r. 1587 bol mestský špitál z dreva a mal vo svojom majetku viac rolí úrodnej zeme z výťažku ktorých sa udržiaval.

Začiatkom XVIII. storočia, keď v dôsledku častých vojen boli rozšírené rôzne epidémie, najmä cholera a mor, bolo potrebné zvýšiť zdravotnícku starostlivosť, postarať sa o liečenie, viac však o izolovanie takýchto chorých. Zachovali sa písomné záznamy o tom, že v tejto dobe malo mesto aj epidemickú nemocnicu a to na konci mesta „Za humnami“. Toto pomenovanie sa u starších ľudí zachováva dodnes.

Základný kameň terajšej nemocnice položil za okázalých cirkevných slávností koncom roka 1848 vtedajší rímsko-katolícky farár Ľudovít Stárek. Podľa jeho záznamov bol tu i tzv. Marodenhaus, ktorý bol len pre vojenské osoby. Súčasne sa spomína osobitná epidemiologická stanica, ktorá bola v blízkosti terajšieho mestského cintorína.

Župná nemocnica ako taká bola založená v roku 1849, na všeobecne verejnú nemocnicu bola povýšená 1. 1. 1857, mala 112 postelí. Pre zlepšenie ošetrovateľskej služby v roku 1886 prevzali ošetrovanie chorých rehoľné sestry namiesto dovtedajších civilných ošetrovateľov. Župný výbor sa uzniesol 29. 12. 1910 na rozšírení verejnej župnej nemocnice o ďalšie pavilóny. V roku 1912 za pomoci župy a štátu bola nemocnica rozšírená ďalšou výstavbou. Za zmienku stojí uviesť, že v Trenčíne bola zriadená prvá samaritánska záchraná stanica na prepravu pacientov na Slovensku, ktorá začala pracovať za podpory Československého červeného kríža už od roku 1920. I keď pri vtedajšom skromnom stave autoparku nebolo možné prevziať úlohy celej prepravy chorých, bol to predseda značný pokrok na poli starostlivosti o včasnú prepravu chorých do nemocnice. Po utvorení tzv. slovenského štátu boli všetky nemocnice na Slovensku zoštatnené dňom 1.1.1940. Od 1.10.1951 po reorganizácii zdravotníctva z celoštátneho hľadiska bola včlenená nemocnica v Trenčíne do Okresného ústavu národného zdravia (OÚNZ).

Úryvky zo správy o zdravotných pomeroch v Trenčianskom okrese v medzivojnovom období.

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Trenčíne sa zachovala vzácna publikácia písaná strojom v roku 1934. Jej súčasťou je precízne vykreslená mapa okresu so zaznamenanými prípadmi záškrtu v jednotlivých obciach, prehľadné tabuľky výskytu šarlachu, záškrtu a diftérie vedené od konca prvej svetovej vojny. Človek sa neubráni dojmu, že to bol prvý predchodca dnešného EPIS – epidemiologického informačného systému. Neznámy pisateľ hygienicko-epidemiologickú situáciu nielen popisoval, ale aj analyzoval so snahou o závery pre budúcnosť. Spomína budovanie vodovodov, prvé rozborby vody robené

v Prahe a Bratislave, spôsob zásobovania mliekom, odstraňovanie komunálneho odpadu, ale aj vzniklé epidémie a prvé skúsenosti so zavádzaním očkovania. Najzaujímavejšie úryvky uvádzame a dopĺňujeme ich obrázkami z publikácie.

Neznámy pisateľ tejto správy v nej uvádza napr.:

1. „V okrese je dezinfektorov 16, z toho 5 prekonalo riadny kurz a to 3 v Budapešti, 2 v Prahe a toho roku išiel jeden do Prahy na kurz, s ktorým by sa počet o 1 zvýšil. Dezinfekčných aparátov je: 12 formalínových, 1 parný mobilný, 1 parný imobilný v nemocnici. Samaritánstvo je zavedené v 28 obciach a pozostáva zo 6 hasičov z povolania, 77 mužských a 14 žien. Výzbroj samaritánstva je: 1 auto v Trenčíne, 1 voz na koňský potah, 45 nositiel, 10 nástenných lekárničiek a 78 príručných torbičiek.“
2. Ďalej píše: „Masarykova liga proti tuberkulóze má v Trenčíne svoju odbočku, ktorá vydržiava jeden dišpenzár v Trenčíne, ktorý je opatrený mikroskopom, kvarcovou lampou pre hromadné kvarcovanie a roentgenovým aparátom. Po zadovaní roentgenového aparátu sa činnosť dišpenzáru potešiteľne zväčša. Dišpenzár stojí pod vedením štátneho obvodného lekára, ktorý má pridelenú 1 sestru. V okrese účinkujú mimo 7 úradných lekárov ešte nasledujúci lekári: 3 primári, 2 odborní lekári - očný a detský, 5 zubných lekárov, 29 kúpeľných a praktických lekárov.“
3. Píše o budovaní verejného vodovodu v Trenčíne v roku 1911 ako gravitačnom a o prvých analýzach vody: „Voda tohto vodovodu bola 2krát analyzovaná a to v roku 1911, ktorá analýza je neznáma a v roku 1921 univerzitným ústavom v Bratislave“.

Výsledok bakteriologického vyšetrenia vzorkov vody, odobraných dňa 27. února 1935.
p. Doc. Drom Drbohlavom v kúpeľoch Trenčianske Teplice.

Čís. odd.	Miesto odberu:	Počet zárodkov v 1 ocm na: gelatine 22°C	agaru	B. coli 10 cc	zistené v : 1cc 0,1cc	B. coli v 1 litre:
2284.	Heinrichov pramen	1,760	260	--	--	--
2285.	Alžbetin pramen I.	1,400	104	--	--	--
2286.	Alžbetin „ II.	1,520	6,000	--	--	--
2287	Alžbetin „ III. Šachta č. 2	34.	28	--	--	--
2288.	Alžbetin pramen III. priamo z prameňa	26.	18	--	--	--
2289.	Nový pramen -4.- ľavý	740	220	+	--	400
2290.	Nový pramen 4. pravý	76	180	+	--	600
2291.	Nový pramen 1.	460	1800	--	--	--
2292.	Nový pramen 1 a/	440	340	--	--	--
2293.	Nový pramen 2.	2100	1500	--	--	--
2294.	Nový pramen 2. a/	1440	300	--	--	--
2295.	Nový pramen 3.	220	144	--	--	--
2296.	Nový pramen č. 5 Kame- rica	26	24	--	--	--
2297.	Pramen č. 3 vetracia šachta	24	22	--	--	--
2298.	Potrúbie - Špobárová ul.	1,120	840	--	--	--
2299.	Potrúbie Masaryk. ulica	46	26	---	---	---

Podpisy, v. r.

Obr. Výsledky z rozborov vody z prameňov v Trenčianskych Tepliciach z roku 1935

4. Píše, že: „V okrese majú 2 obce kanalizačnú sieť a to Trenčín a Trenčianske Teplice, ale len čiastočnú. Táto kanalizačná sieť bola pre starý, predválečný Trenčín vybudovaná v roku 1912 za obnos 500.000 korún.“ Ďalej píše: „V Trenčíne sa domáce smeti a tvrdé odpadky vyvážajú otvoreným nákladným autom mimo mesta a týmito smetiami sa vyplňujú výmoly. V inundačnom teréne Váhu sa nachádzajúce. Povstale smetiská, keď sú hlbiny už vyplnené, bývajú so zemou zakryté a planirované. Tieto smetiská majú aj v Trenčíne, ako aj inde dolujúce obecnosť, ktoré tam hľadajú nádejné poklady. Tento spôsob vyvážania smetí ani zďaleka nezodpovedá hygienickým požiadavkám a mestské predstavenstvo je si toho vedomé. Už dávno pomýšľa na zadováženie uzavretých plechových nádob na zbieranie smetí, ale pre finančné nedostatky tento plán ešte nemohol byť realizovaný. Je ale nádej, že časom bude splnený.“
5. Venuje sa aj otázke hygieny bývania: „Obydlie rodiny na dedine a u robotníkov v meste pozostáva zpravidla z izby a kuchyne, rodinné byty len z 1 miestnosti pozostávajúce, sú výnimkou. Ventilácia miestností v súkromných bytoch sa prevádza výlučne len otváraním okien. Osvetlenie bytov v menšej čiastke obcí okresu je elektrické, vo väčšine sa svieti petrolejom. V meste Trenčín, v Trenčianskych Tepliciach, v Trenčianskej Teplej až na nepatrné výnimky používa obyvateľstvo elektrické osvetlenie, v ostatných obciach aj keď jestvuje elektrické osvetlenie, obyvateľstvo z väčšiny toto nepoužíva, ponevác to za drahé považuje. Súkromné byty starého sú výlučne zariadené na kúrenie v kachloch, buď hlinených alebo v železných novšieho typu. Na dedinách chudobní obyvatelia v obývacej miestnosti najviac nemajú kachiel a vykurujú miestnosť tak, že otvorením kuchyne od izby sa snažia získať potrebné teplo. Záchody na dedinách sú drevené a pri hnojišti postavené vo väčších obciach priemyselných sú murované, súvisia s domom a sú opatrené betonovou žumpou.“
6. Z oblasti hygieny potravín je zaujímavá kapitola o mlieku: „Vo väčšine býva mlieko odpredávané donášaním do domu a to od veľkostatkárov na voze, od menších roľníkov osobne. Množstvo spotrebovaného mlieka v okrese sa zistiť nedá, väčšinou býva ale v domácnostiach upotrebené a len malý zvyšok 400 litrov denne je v mliečarnach zpracovaný na mliečne produkty. Mlieko býva v meste a v Trenčianskych Tepliciach s časom na čas kontrolované vyslanými úradníkmi zemedelského výskumného ústavu v Bratislave, v meste Trenčíne na trhu zpravidla mestskou policiou. Po dedinách sa kontrola neprevádza.“
7. Súčasťou tejto správy je podrobný výkaz o infekčných chorobách (ochoreniach a úmrtiach) – brušnom týfuse, diftérii a šarlachu od roku 1919 do roku 1934 podľa obcí. Poznamenáva: „Prípady úmrtia v obci Trenčín mnohokrát prevyšujú počet prípadov hlásených. To má svoju príčinu v tom, že úmrtia v obci Trenčíne mnohokrát prevyšujú počet prípadov hlásených. To má svoju príčinu v tom, že sú to úmrtia v nemocnici ošetrovaných a aj cudzích okresov dopravených prípadov. Takto analyzuje epidemiologickú situáciu: „Výkaz poskytuje to poučenie, že záškrt má v odľahlých obciach vysoké percento úmrtia, je na postupe, počet spál je striedavý, po epidémii nasleduje niekoľko ročné značné klesnutie prípadov. Prípady brušného týfusu ukazujú celkovo klesajúcu tendenciu. V roku 1934 bolo prevedené 10 Vidalových reakcií za účelom stanovenia diagnózy a 68 za účelom pátrania po bacillonošoch.“ V správe podáva aj popis epidémie brušného týfusu v Trenčianskych Tepliciach: „V roku 1934 vyskytla sa v Trenčianskych Tepliciach malá epidemia brušného týfu 20 prípadov, z toho 15 bolo domácich, 5 cudzích s 1 smrtným prípadom. Táto epidémia zaslúži si, aby bola spomenutá. Dľa mienky zdravotného referenta mala svoju príčinu v prečerpávaní vody hasičskou striekačkou z otvoreného prameňa do uzavretého vodovodu, pre nedostatok vody, pri ktorej práci pracovalo niekoľko robotníkov. Epidémia povstala naraz, ale zistená bola dosť neskoro, lebo

ošetrujúci kúpeľní lekári vôbec neprichádzali, alebo sa ani neodvážali prísť v kúpeľnom mieste na diagnózu brušného týfu, až keď sa počepkávalo o prípadných podozrivých prípadoch, okresný lekár nariadil odobranie krvi všetkým chorým, ktorí trpia na horúčkovitý stav a tak bolo naraz 6 prípadov zistené a ostatné prípady boli v predošlých dňoch alebo niečo neskôr do nemocnice dopravené. Na zamedzenie epidémie boli prevedené všetky možné preventívne opatrenia, ako dozor nad prislušníkmi rodiny, vyšetrovanie vody vodovodnej a niektorých studní, chlorovanie vody vodovodnej a odtážnych studní, užívanie Beseredkovej enterovakciny v 100 prípadoch, prevedenie Vidalových reakcií v 68 prípadoch za účelom pátrania po bacilonosičoch, ktoré pátranie bolo ale bezvýsledné. Epidémia ďalej nepokračovala a na konci sa vyskytli ešte 2 kontagiozne prípady asi v 3. týždni a s tým bola epidémia skončená. V roku 1934 bolo v okrese 284 detí očkovaných proti záškrtu. Akcia táto nemá pevného finančného podkladu a myslím, že táto okolnosť je jej najväčšou prekážkou. Na pripojených mapách pri každej obci uvedené čísla značia počet onemocnení za dobu od 1919 - 1934 a čísla v zátvorkách počet onemocnení v roku 1934.“

Obr. Mapa výskytu záškrtu z r. 1934

Legenda: číslce bez zátvoriek udávajú počet chorých za dobu 1919-1934, číslce v zátvorkách udávajú počet chorých v r. 1934.

V roku 1934 bolo v okrese 284 detí očkovaných proti záškrtu. Akcia táto nemá pevného finančného podkladu a myslím, že táto okolnosť je jej najväčšou prekážkou.

Výkaz poskytuje to poučenie, že záškrt má v odľahlých obciach vysoká percento úmrtia, je na postupe, počet spál je striedavý, po epidemii nasleduje niekoľko ročné značné klesnutie prípadov. Prípady brušného týfu ukazujú v celkosti klesajúcu tendenciu.

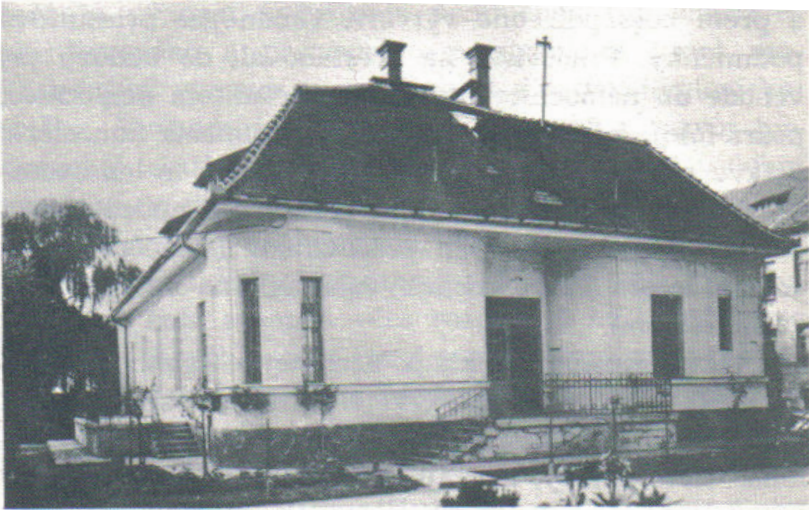
Obr. Výňatky zo správy o očkovaní proti záškrtu a výskytu brušného týfusu z r. 1934

Vznik a rozvoj hygienickej služby v Trenčíne

Okresná hygienická stanica (OHS) v Trenčíne bola zriadená v zmysle zákona č. 4/1952 Zb. o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti – pôvodne ako orgán Okresného národného výboru v Trenčíne (ONV). Jej vznik sa datuje od októbra 1952. Pracovníci OHS boli zamestnancami ONV, kde boli umiestnení v rámci zdravotného odboru. Zo začiatku pracoval na OHS len okresný hygienik a jeden nekvalifikovaný zdravotník. V tom čase sa činnosť zameriavala prevažne na organizovanie povinnej hlásnej služby nákazlivých chorôb, vykonávanie protiepidemických opatrení a neskôr aj na postupné zavádzanie očkovania proti infekčným chorobám. Pre prevoz infekčne chorých boli vyčlenené dve sanitky.

S pribúdajúcimi úlohami aj na úseku hygieny, bol potrebný nábor ďalších pracovníkov a súčasne aj nové priestory pre umiestnenie terénnej zložky OHS. Nové pracovné miestnosti boli pridelené OHS v r. 1953 v budove polikliniky, kde sa bývalé kancelárie a sklady upravili na dané účely. V tom istom čase sa OHS rozšírila o ďalšiu organizačnú jednotku - mikrobiologické oddelenie, pre ktoré boli zabezpečené laboratórne miestnosti v budove nemocnice. V rámci tohto oddelenia boli vytvorené možnosti aj pre činnosť hygienického laboratória zameraného na kontrolu pitnej vody a potravín.

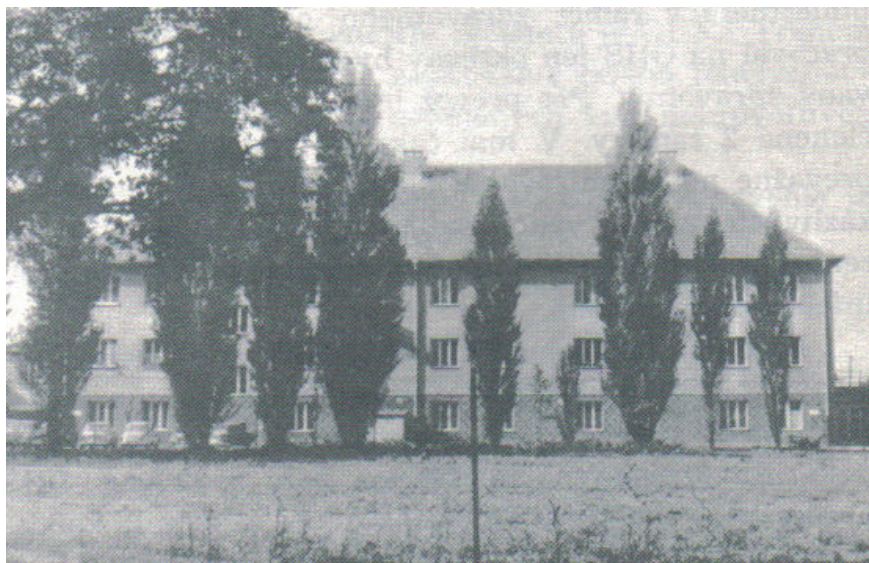
Keďže činnosť hygienicko-epidemiologická nadväzovala na činnosť liečebno-preventívnu boli hygienické stanice od 1. apríla 1957 pričlenené k OÚNZ. Stav pracovníkov terénnej zložky sa postupne zvyšoval, pracoviská sa presťahovali do budovy pri vchode do nemocnice, ale bolo to len dočasné núdzové riešenie (spoločnou pracovňou dvoch lekárov bola bývalá kúpeľňa s malým vetracím oknom).

Bývalá budova OHS v Trenčíne (administratíva) v r.1957

Nová situácia vznikla po územnej reorganizácii v r. 1960, keď sa počet obyvateľov okresu Trenčín zvýšil z 80.000 na 157.000 a podstatne sa zväčšila aj jeho rozloha. Tieto zmeny, ako aj pokročilosť názorov na koncepciu hygienickej a protiepidemickej služby, si naliehavo vyžadovali doplnenie stavu odborných pracovníkov, vytvorenie podmienok pre špecializáciu v odbore hygieny a epidemiológie a činnosť týchto odborov na vyššej úrovni. Od r. 1961 začali prichádzať absolventi lekárskej fakulty hygienickej a asistenti hygienickej služby.

Vydaním zákona o starostlivosti o zdravie ľudu č. 20 z roku 1966 začala sa nová etapa i vo vývoji hygienickej služby. Nasledujúci rozvoj terénnych i laboratórnych zložiek OHS bol charakterizovaný pozmenenými formami ich organizácie a delbou práce podľa užšej špecializácie. Vznikli samostatné oddelenia hygieny práce (dnešné preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia), hygieny výživy a bezpečnosti potravín, všeobecnej a komunálnej hygieny (dnešná hygiena životného prostredia a zdravia), hygieny detí a dorastu (dnešná hygiena detí a mládeže) a hygienické laboratóriá a laboratóriá hygieny práce (dnešné laboratórium chemických a fyzikálnych analýz životného a pracovného prostredia, laboratórium mikrobiológie a biológie životného prostredia). Od 1. apríla 1968 sú terénne oddelenia a laboratóriá hygienických odborov umiestnené v bývalej budove SÚDL (Slovenský ústav ďalšieho doškolovania lekárov), kde sídlia dodnes.

Obr. **Budova OHS v Trenčíne v r. 1972**

OHS v Trenčíne prešla od svojho vzniku etapami vývoja, v ktorých prekonávala kvantitatívne i kvalitatívne premeny. Kým spočiatku jej činnosť bola zameraná na opatrenia proti nákazlivým chorobám a na základný preventívny dozor v hygiene a riešenie všedných hygienických nedostatkov, činnosť sa postupne rozširovala o väčší počet výkonov bežného hygienického dozoru a tým aj o väčšie množstvo sledovaných javov a faktorov životného a pracovného prostredia, preto bolo potrebné pozmeniť tradičnú náplň a metódy práce a zamerať sa na významné problémy predovšetkým v starostlivosti o zdravé životné a pracovné podmienky. Pretože v r. 1973 OHS v Trenčíne zahrňovala všetky zložky, ktoré mali byť zastúpené v hygienickej stanici vyššieho stupňa, Ministerstvo zdravotníctva SSR ju zaradil medzi stanice vyššieho typu - II-A. K preferovaným úlohám patrili problémy kvality ovzdušia, pitnej vody, rekreačných vodných plôch, narastajúcej hlučnosti a množstva škodlivín v pracovnom ovzduší, rovnako ako aj problémy súvisiace s otázkami spoločného stravovania a biologickej hodnoty potravín i s otázkami hygieny a fyziológie práce, na základe získaných informácií sa vyhodnocoval zdravotný stav obyvateľstva vo vzťahu k prostrediu. Tieto problémy nadobúdali stále väčší celospoločenský dosah.

Od 1.10.1951 bol pridelený na OHES v Trenčíne **MUDr. Július Papp**. Predtým pracoval ako závodný lekár v Odevných závodoch v Trenčíne. V r. 1952 bol oslovený, aby prevzal funkciu okresného hygienika. Bol 6 mesiacov na špecializovanom školení z odboru hygieny v Prahe. Zriadila sa OHS, ktorej bol riaditeľom od 1.10.1952 až do r. 1976.

Od r. 1976 bol riaditeľom OHS v Trenčíne **MUDr. Kamil Kramár**. Pod jeho vedením sa OHS postupne nielen personálne, ale aj materiálne a prístrojovo vybavila na vysokú úroveň zodpovedajúcu vtedajším poznatkom. Najmä v období rokov 1970 – 1980 sa zakúpilo zariadenie pracovní a laboratórií, prístrojové vybavenie, laboratórne nástroje a pomôcky, pričom niektoré z nich slúžia dodnes.

Obr. Pracovníci Okresnej hygienickej stanice v Trenčíne r.1978

*(zdola zľava prvý rad: Anna Chochlíková, Silvia Lamošová, Mgr. Kristína Horská, Jitka Haneková, Viera Bytčáňková,
druhý rad: Mária Vrbeniská, Ing. Júlia Domssová, MUDr. Kamil Kramár, Jozef Tadráneek, MUDr. Katarína Naďová, Jana Kiacová,
tretí rad: Margita Pobiecká, Marta Géciová, Anna Gáborová, Miluška Galková, MUDr. Věra Dobiášová, Ing. Magdaléna Kukučová, Dagmar Červeňanská,
štvrtý rad: Pavol Saský, Anna Bellová, Jana Kubovčiaková, Tatiana Šedivá, MUDr. Alexandra Drhová, Mária Gáliková, Helena Ďuranová,
piaty rad: Magdaléna Mráziková, MUDr. Vojtech Žitňan, Katarína Machová, Katarína Masárová, MUDr. Elena Stržencová, Ružena Hamajová, Eva Sirová,
šiesty rad: Marta Petrivalská, Mária Štěpánková, Zlatica Švábyová, Gabriela Urbánková, Gabriela Čižmárová, Mária Štubňová,
siedmy rad: MUDr. Emília Valová, Anna Dernešová, Jozef Hajnala, Helena Hirková, RNDr. Milan Pažický,
posledný rad: Ladislav Ovári, Matilda Beláková, JUDr. Dušan Poliach, Ing. Lýdia Kittová, Johana Kramárová, Elena Gajdošíková, MUDr. Ján Ondrejka.*

Medzníky v nedávnej minulosti

1. júl 1991 - Medzným dátumom hygienickej služby v Trenčíne je 1. júl 1991. Bývalá OHS ako začlenené zariadenie v rámci zanikajúceho OÚNZ Trenčín sa oddeľovala. Zriaďovacou listinou č. 1970/1991-A/VIII-4 zo dňa 14.6.1991 Ministerstvo zdravotníctva SR pod vedením ministra Alojza Rakúsa zriadilo na dobu neurčitú s účinnosťou od 1.7.1991 štátnu rozpočtovú organizáciu správnou subjektivitou s názvom **Ústav hygieny a epidemiológie v Trenčíne (ÚHE)**. Organizácia bola napojená na štátny rozpočet SR prostredníctvom MZ SR. Predmetom činnosti bolo vykonávanie štátneho zdravotného dozoru, príprava odborných podkladov na úseku hygieny a epidemiológie pre rozhodovaciu činnosť orgánov štátnej správy na úseku zdravotníctva a sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva vo vzťahu k škodlivým faktorom životného a pracovného prostredia v okrese Trenčín. Štatutárnym orgánom bol riaditeľ, ktorý bol oprávnený konať v mene organizácie vo všetkých veciach. ÚHE hospodáril s majetkom, ktorý mu na základe delimitačných protokolov náležal od 1.7.1991. Poslanie, úlohy a organizačné usporiadanie určoval organizačný poriadok.

Prvým riaditeľom ÚHE ako samostatného právneho subjektu bol **MUDr. Vojtech Žitňan**. Organizácia bola členená na hygienický odbor, ktorý zahŕňal: oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie hygieny výživy, oddelenie hygieny detí a mládeže, hygienické laboratórium a laboratórium mikrobiológie životného prostredia. Ďalej sa členila na odbor preventívneho pracovného lekárstva, oddelenie laboratórií preventívneho pracovného lekárstva, odbor epidemiológie, odbor klinickej mikrobiológie, oddelenie organizačno-dokumentačné, oddelenie hospodársko-technických činností a riaditeľstvo. Organizácia mala 112 zamestnancov, z toho 100 žien. Kategórie pracovníkov boli nasledovné: 12 lekárov, 13 iných odborných pracovníkov s VŠ vzdelaním, 9 iných odborných pracovníkov so SŠ vzdelaním, 23 asistentov hygienickej služby, 35 laborantov, 6 pomocných zdravotníckych pracovníkov, 6 technicko-hospodárskych pracovníkov, 5 vodičov a 3 pomocných prevádzkových pracovníkov. Plánovaný stav bol 115 pracovníkov. Rozpočet organizácie činil 9.156 tis. Sk na zabezpečenie prevádzky, pričom mzdové výdavky boli vo výške 5.219 tis. Sk. V rámci investičnej výstavby boli zakúpené prístroje v hodnote 140 tis. Sk. Organizácia mala stanovený plán príjmov vo výške 300 tis. Sk za tzv. „platené služby“ (skúšky, rozborý a expertízy vykonané na objednávku od iných subjektov).

1. január 1994 - K 1.1.1994 bolo z NsP Trenčín oddeľované do ÚHE Trenčín oddelenie Zdravotnej výchovy, ktoré v tom čase malo len 2 pracovníkov, 1 lekára a 1 zdravotnú sestru so špecializáciou na zdravotnú výchovu. V minulosti malo toto oddelenie 9 zamestnancov, avšak postupnými reorganizačnými zmenami v NsP bol ich počet zamestnancov i úlohy obmedzované. V príprave nového zákona o ochrane zdravia ľudí sa uvažovalo, že činnosť zdravotnej výchovy by v budúcnosti mali zabezpečiť ÚHE nielen pre potreby liečebno-preventívnej starostlivosti v nemocnici a ambulanciách, ale aj pre širokú verejnosť na podporu ochrany zdravia.

1. január 1995 - Ďalším medzným dátumom bol 1. január 1995. Prijatím zákona č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí, ktorým sa na úseku hygienickej služby komplexne nahradil zákon č. 20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu, sa podstatne zmenila náplň činnosti hygienickej služby. Väčší dôraz sa kladol nielen na dozorovú činnosť, ale najmä na ochranu a podporu zdravia, na aktívny prístup občanov k svojmu zdraviu ako najvyššej hodnote. Rozhodnutím ministra zdravotníctva SR Tibora Šagáta č. 4184/1994-A zo dňa 24.11.1994 bol Ústav hygieny a epidemiológie v Trenčíne zrušený dňom 31.12.1994. **Práva a povinnosti zanikajúcej organizácie prešli k 1.1.1995 na novovznikajúci samostatný právny subjekt Štátny zdravotný ústav v Trenčíne (ŠZÚ).**

ŠZÚ Trenčín ako súčasť siete zdravotníckych zariadení bol zriadený na plnenie úloh na úseku ochrany zdravia ľudí podľa zákona č. 272/1994 Z.z. spôsobnosťou pre okres Trenčín. Predmetom činnosti bol:

- výkon štátneho zdravotného dozoru,
- príprava podkladov na opatrenia a rozhodnutia orgánov na ochranu zdravia ako aj orgánov potravinového dozoru, zabezpečovanie špecializovaných výkonov spojených s ochranou zdravia v oblastiach a rozsahu vymedzenom zákonom č. 272/1994 Z.z.,
- výkon a zabezpečovanie špeciálnych terénnych a laboratórných vyšetrení pre účely kvalitatívneho a kvantitatívneho hodnotenia faktorov životného a pracovného prostredia vo vzťahu k zdraviu obyvateľstva,
- výkon špecializovanej činnosti aj nad rámec okresu Trenčín v rozsahu špecializácie činnosti ŠZÚ v SR a podľa štatútov národných referenčných centier schválených MZ SR v zmysle koncepcií jednotlivých odborov v oblasti ochrany zdravia ľudí,
- spolupráca s orgánmi štátnej správy, s obcami, s príslušnými odborovými orgánmi, združeniami pri plnení ich úloh na úseku ochrany zdravia ľudí,
- koordinácia a odbornovo-metodické usmerňovanie hlavných úloh a projektov ochrany zdravia schválených MZ SR,
- navrhovanie a realizácia štúdií a projektov v oblasti sledovania zdravotného stavu obyvateľstva a výchovy ku zdraviu v spolupráci s odborným pracoviskami v SR i v zahraničí,
- rozpracovanie a realizácia úloh vyplývajúcich z Národného programu podpory zdravia a Akčného plánu pre prostredie a zdravie obyvateľov SR a ďalších koncepčných a strategických dokumentov schválených MZ SR, vládou SR a územnými orgánmi štátnej správy a samosprávy,
- podieľanie sa na príprave návrhov, odborných dokumentov, právnych predpisov a technických noriem súvisiacich s ochranou zdravia, resp. spracovávanie odborných stanovísk k nim,
- zabezpečovanie odbornej a praktickej súčinnosti so vzdelávacími inštitúciami na pregraduálnej a postgraduálnej výchove v oblasti ochrany zdravia ľudí,
- zabezpečovanie špecializovanej zdravotnej výchovy vrátane poradenstva, v prevencii vplyvu rizikových faktorov životného prostredia a životného štýlu na zdravie obyvateľov,
- zabezpečovanie a poskytovanie informačných služieb z odborov ochrany zdravia.

Riaditeľom organizácie bol znovu menovaný **MUDr. Vojtech Žitňan**. Organizácia bola členená na odbor hygieny (s oddelením hygieny životného prostredia, oddelením hygieny detí a mládeže, oddelením hygienických laboratórií, oddelenie laboratórií mikrobiológie životného prostredia), odbor hygieny výživy (s oddelením fyziológie výživy, oddelením hygieny požívatin), odbor preventívneho pracovného lekárstva (s oddelením preventívneho pracovného lekárstva v priemysle, oddelením preventívneho pracovného lekárstva v poľnohospodárstve, oddelením fyziológie práce, oddelením fyzikálnych analýz, oddelením laboratórií chemických analýz preventívneho pracovného lekárstva), odbor epidemiológie (s oddelením epidemiológie, oddelením DDD a nozokomiálnych nákaz), odbor ochrany a podpory zdravia (s oddelením výchovy ku zdraviu, oddelením zdravotníckej informatiky a štatistiky a poradňou zdravia), odbor klinickej mikrobiológie (s oddelením klinickej bakteriológie, oddelením klinickej virológie, oddelením klinickej parazitológie, oddelením klinickej sérológie a imunológie), oddelenie organizačno-právne, útvar technicko-hospodárskych činností (s oddelením ekonomickým a oddelením prevádzkovo-technickým) a riaditeľstvo. Organizácia mala 114 zamestnancov, z toho 100 žien. Kategórie pracovníkov boli nasledovné: 14 lekárov, 14 iných odborných pracovníkov s VŠ vzdelaním, 8 iných odborných pracovníkov so SŠ vzdelaním, 23 asistentov hygienickej služby, 1 zdravotná sestra, 31 laborantov, 8 sanitárok, 7 technicko-hospodárskych pracovníkov, 4 vodičov a 4

pomocných prevádzkových pracovníkov. Rozpočet organizácie činil 16.510 tis. Sk na zabezpečenie prevádzky, pričom mzdové výdavky boli vo výške 8.950 tis. Sk. Organizácia mala stanovený plán príjmov vo výške 400 tis. Sk za tzv. „platené služby“ (skúšky, rozborý a expertízy vykonané na objednávku od iných subjektov), ktorý naplnila na 636 tis. Sk. V rámci investičnej výstavby boli zakúpené prístroje v hodnote 661 tis. Sk. V r. 1995 sa zahájili práce na príprave stavebnej investície „Prístavba laboratórnej časti budovy“ a koncom roka 1995 sa začala samotná realizácia stavby.

1. január 1996 - Podľa rozhodnutia ministra zdravotníctva Ľubomíra Javorského sa k 1. 1. 1996 odčlenil zo ŠZÚ Trenčín odbor klinickej mikrobiológie do NsP Trenčín. Dôvodom delimitácie bola zmena financovania výkonov klinickej mikrobiológie prostredníctvom zdravotných poisťovní. Delimitáciou sa znížil počet zamestnancov o 32, z toho o 5 lekárov 23 laborantov a 4 sanitárky.

1. január 1997 - Prijatím zákona č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo schválené nové územno-správne členenie Slovenskej republiky, čím vzniklo 8 krajov a 78 okresov.

Región ŠZÚ Trenčín, v ktorom plnil úlohy na úseku ochrany zdravia, sa rozšíril v novo vzniknutom Trenčianskom kraji s priamou pôsobnosťou pre okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom (bývalý okres Trenčín) a nové okresy Myjava (dovtedy zabezpečoval ŠZÚ Senica) a Bánovce nad Bebravou (dovtedy zabezpečoval ŠZÚ Topoľčany) a s metodicko-odbornou pôsobnosťou pre ŠZÚ so sídlom v trenčianskom kraji (ŠZÚ Trenčín, ŠZÚ Považská Bystrica a ŠZÚ Prievidza). Pribudli nové úlohy ako výkon špecializovanej činnosti aj nad rámec Trenčianskeho kraja v rozsahu špecializácie činností ŠZÚ v SR a podľa štatútov národných referenčných centier schválených MZ SR v zmysle koncepcií jednotlivých odborov v oblasti ochrany zdravia ľudí, výkon metodicko-odbornej, poradenskej a koordinačnej činnosti vo vzťahu k ŠZÚ v Trenčianskom kraji v otázkach zabezpečovania odborných činností v rámci jednotlivých odborov ochrany zdravia. Zákon č. 152/1995 Z.z. o potravinách zase rozšíril kompetencie ŠZÚ o výkon potravinového dozoru. Počet zamestnancov bol plánovaný na 104 pracovníkov.

Vďaka novým úlohám sa prehodnotilo zo strany nadriadeného orgánu aj dobudovanie a vybavenie ŠZÚ na zariadenie s krajskou pôsobnosťou. Pokračovalo sa v investičnej výstavbe „Prístavba laboratórnej časti budovy“, doplnilo sa vybavenie prístrojovou technikou o v tom čase najmodernejšie prístroje pre laboratórne analýzy, napr. plynový chromatograf s hmotnostným detektorom, kvapalinový chromatograf, spektrofotometre, ortuťový analyzátor, atómový absorbný spektrofotometer, analytické váhy, pH metre, sterilizátory, termostaty, mikroskop, analyzátor hluku a vibrácií, prístroj MINIVIDAS na rýchlu mikrobiologickú diagnostiku a iné. Celkovo sa za r. 1996 – 2003 zakúpili prístroje v hodnote 11.636 tis. Sk. Kompletne sa obnovil vozový park, vybudovali sa garáže. ŠZÚ sa vybavil výpočtovou technikou, zriadila sa LAN sieť na prepojenie všetkých pracovísk a komunikáciu medzi ostatnými ŠZÚ. Začal sa využívať informačný systém ISHEM, EPIS, VYDRA, ASTR a iné. **Dňa 14.12.2001 bola slávnostne uvedená do prevádzky „Prístavba laboratórnej časti budovy“**, kde boli sústredené všetky laboratórne pracoviská s dosiaľ nevyhovujúcich priestorov do nových, moderných a na úrovni doby vybavených laboratórií, ktoré zodpovedali požiadavkám na správnu laboratórnú prax. Celkový investičný náklad bol 42.220 tis. Sk. Okrem toho sa preinvestovalo na prvotnom vybavení a laboratórnej technike ďalších 12.688 tis. Sk.

Od 15.12.1998 laboratóriá získali od Slovenskej národnej akreditačnej služby (SNAS) osvedčenie o akreditácii a spôsobilosti vykonávať nestranné a dôveryhodne hodnotenie požívateľín, vody a monitorovanie životného prostredia v súlade so zásadami Správnej

laboratórnej praxe na dobu 3 rokov pre oddelenie hygienických laboratórií a oddelenie chemických a fyzikálnych analýz. Od 17.5.2004 bolo toto osvedčenie o akreditácii rozšírené na celý rozsah laboratórnych činností pre celý odbor laboratórií, a to vykonávať chemické, fyzikálno-chemické, mikrobiologické a biologické skúšky vôd, potravín, kozmetiky, predmetov denného použitia, ovzdušia, biologického materiálu a vzorkovanie pracovného ovzdušia na účely ochrany zdravia a environmentálnu bezpečnosť podľa rozsahu akreditácie na dobu 3 rokov. V roku 2007 a 2011 sa laboratóriá reakreditovali na obdobie ďalších rokov.

Zahájila sa tiež celková rekonštrukcia pôvodnej budovy, ktorá už nezodpovedala požiadavkám po stránke technickej. Rekonštrukcia sa robila za plnej prevádzky, zamestnanci zažili viacnásobné sťahovanie, pohyb stavbárov, búranie, prach, hluk, celkovú pracovnú nepohodu. V rámci rekonštrukcie sa zrealizovala výmena rozvodov ÚK, regulácia a merania, postavila sa vlastná plynová kotolňa, výmena rozvodov vody a odpadu, výmena okien, zateplenie budovy, zjednotenie fasády, výmena strešnej krytiny, LAN sieť sa zaviedla do všetkých pracovní, bola daná do prevádzky nová telefónna ústredňa, niekde sa zmenilo dispozičné riešenie pracovísk, aby plne vyhovovali prevádzke. Rekonštrukcia bola ukončená v decembri 2004, investičný náklad bol 23.782 tis. Sk.

Obr. Budova RÚVZ Trenčín po celkovej rekonštrukcii, r. 2006

Celkovo možno konštatovať, že to bolo obdobie veľkého rozvoja. Vybavenie pracovísk sa obnovilo a doplnilo na úroveň zodpovedajúcu dobe a poznatkom. Tiež sa kládol dôraz na odbornú úroveň zamestnancov, ktorí si vzdelanie rozšírili o špecializácie v príslušnom odbore alebo získali nadstavbové atestácie. Väčšina asistentov hygieny a epidemiológie si doplnila vzdelanie formou vyššieho odborného vzdelania v odbore Diplomovaný asistent hygieny a epidemiológie (DAHE) v diaľkovej forme štúdia, lebo časté a zásadné zmeny v legislatíve si vyžadujú už vyššie vzdelanie oproti minulosti. Tiež

v laboratóriách si zdravotní laboranti formou diaľkového štúdia zvýšili vzdelanie formou vyššieho odborného vzdelania v odbore Diplomovaný medicínsko-technický laborant (DMTL). Postupne boli na uvoľnené miesta prijímaní noví absolventi magisterského VŠ vzdelania v odbore Verejné zdravotníctvo. Viacerí vedúci zamestnanci absolvovali postgraduálne 3-ročné štúdium MPH – Odborník na riadenie verejného zdravotníctva. Pravidelne sa organizovali odborné semináre pre zamestnancov na pôde ústavu, zamestnanci tiež prezentovali svoju prácu aktívnou účasťou na rôznych konferenciách a seminároch s celoslovenskou a medzinárodnou účasťou.

Od r. 1999 Výstavisko Trenčín Mesto Módy v spolupráci so ŠZÚ usporadúva pravidelne ročne špecializovanú výstavu „Zdravý životný štýl“ zameranú tiež na popularizáciu ochrany a podpory zdravia u širokej verejnosti.

1. január 2004 - S účinnosťou prijatého zákona č. 578/2003 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č. 272/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí minister zdravotníctva SR Rudolf Zajac zrušil k 31.12.2003 Štátny zdravotný ústav v Trenčíne. Podľa § 21 zákona č. 578/2003 boli zo zákona zriadené **Regionálne úrady verejného zdravotníctva** so sídlami a územnými obvodmi uvedenými v prílohe č. 2 tohto zákona. Tak vznikol k 1.1.2004 Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (RÚVZ) pre územný obvod okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava a Bánovce nad Bebravou. Práva a povinnosti, majetok a zamestnanci prešli zo zaniknutého ŠZÚ na RÚVZ. Riaditeľkou RÚVZ Trenčín bola **MUDr. Věra Dobiášová, MPH**.

S týmto dátumom sa zmenil aj pracovno-právny vzťah 49 pracovníkov podľa zákona č. 553/2003 Z.z. o výkone práce vo verejnom záujme na štátno-zamestnanecký vzťah podľa zákona č. 312/2001 Z.z. o štátnej službe. Jedná sa o pracovníkov, ktorí v odbore štátnej služby Zdravotníctvo a Riadenie štátnej služby plnia úlohy týkajúce sa riadenia, rozhodovania, kontroly, odbornej prípravy rozhodnutí a uplatňovanie právnych vzťahov štátnych zamestnancov na osobnom úrade.

1. január 2005 - Po komplexnom dobudovaní RÚVZ Trenčín nadriadený orgán rozhodol o zrušení laboratórií, a to aj napriek tomu, že v období posledných rokov sa vybudovala účelová prístavba budovy pre laboratóriá a nakúpila sa nová technika, celkovo za 66.544 tis. Sk. Toto rozhodnutie sa malo dotknúť 35 pracovníkov laboratórií. Nakoniec bolo rozhodnutie prehodnotené a laboratóriá v RÚVZ Trenčín zostali zachované, avšak počet zamestnancov laboratórií sa znížil na 21. V tomto obmedzenom režime laboratóriá poskytovali svoje výkony nielen pre RÚVZ Trenčín, ale čiastočne aj pre RÚVZ Považská Bystrica (kde boli laboratóriá úplne zrušené) a čiastočne aj pre RÚVZ Prievidza (v rámci špecializácie laboratórnych činností).

1. jún 2006 - Vstupuje do platnosti nový zákon č. 126/2006 Z.z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

1. september 2007 - Vstupuje do platnosti nový zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení niektorých zákonov. Laboratóriá RÚVZ Trenčín zabezpečujú komplexne činnosti laboratórnych analýz pre všetky RÚVZ v Trenčianskom kraji.

Stručná charakteristika regiónu

Podľa počtu obyvateľov je územie RÚVZ Trenčín v roku 2011 najväčšie v kraji. Žije v ňom 244 000 obyvateľov, má rozlohu 2041 km². Osídlenie však nie je rovnomerné. Husto zaľudnené sú rozvinutejšie územia na severozápade. Najviac, 57 051 obyvateľov žije v Trenčíne, ktoré však s porovnaním s inými krajskými mestami nie je viditeľne dominantné. Významným, aj keď nie veľkosťou, je mesto Trenčianske Teplice, ktoré je pre jeho blahodarné liečebné vody kúpeľmi celoslovenského významu.

Okres Trenčín:

Okres Trenčín má rozlohu 674,4 km². S počtom obyvateľov 112 761, je okresom I. kategórie a hospodársky sa radí medzi najsilnejšie a najvyspelejšie okresy v rámci SR. Do okresu Trenčín patria mestá: **Trenčín**, **Trenčianske Teplice**, **Nemšová**, v ktorých žije 59,7 % obyvateľov okresu.

Z geografického hľadiska patrí územie okresu do oblasti Západných Karpát. Stredom okresu sa tiahne pozdĺž rieky Váh Trenčianska kotlina, obklopená pohoriami. Z pravej strany ju lemuju Biele Karpaty, po ľavej strane Váhu sa tiahne Považský Inovec, v severovýchodnej časti okresu sa nachádzajú Strážovské vrchy. Riečnu sieť okresu tvorí predovšetkým rieka Váh, ktorá odvádza vody z väčšej časti územia. Juhovýchodná časť okresu je odvodnená do povodia Nitry.

Tradičný textilný a odevný priemysel reprezentovaný podnikom Merina a Odevné závody sú už dnes minulosťou. Nahradené boli podnikmi s výrobou elektronického zamerania a menších podnikateľských subjektov s rôznym zameraním.

Okres Trenčín má výhodnú dopravnú polohu, nakoľko tvorí spojnicu medzi Baltikom a Jadranom a susedí s Českou republikou.

Mesto **Trenčianske Teplice** je druhé najväčšie kúpeľné mesto. Je tu zachytených a odborné zabudovaných 9 zdrojov liečivej vody, ktoré obsahujú prírodnú liečivú síranovo-hydrouhličitanovú hypotonickú vodu s teplotou od 37° do 40° C.

Uvedené základné charakteristiky ovplyvňujú kvalitu životného prostredia obyvateľstva a životných podmienok v tomto regióne.

Okres Nové Mesto nad Váhom:

Okres Nové Mesto nad Váhom sa nachádza v západnej časti Slovenska a patrí k hraničným okresom s Českou republikou. Cez región preteká rieka Váh, ktorú lemujú pohoria Malých a Bielych Karpát a Považského Inovca, časť zasahuje do územia Veľkej Javoriny. Jeho rozloha je 580 km² a žije tu 62.966 obyvateľov.

Okres má bohaté podzemné vodné zdroje, ktoré slúžia pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou (Čachtice, Štvrtok nad Váhom) i pre výrobu nápojov, napr. v Lúke nad Váhom firma COCA COLA a VODAX.

Hospodársky potenciál je zastúpený hlavne strojárskym priemyslom a poľnohospodárskou výrobou.

Okres je vybavený dopravnou, telekomunikačnou i energetickou sieťou. Cestná sieť je budovaná štátnymi cestami I., II. a III. triedy a diaľničným úsekom Horná Streda – Trenčín.

Vo výstavbe infraštruktúry zostáva naďalej potreba doriešenia odkanalizovania obcí. Zásobovanie pitnou vodou sa zlepšilo výstavbou nových vodovodných sietí.

Okres Myjava:

Okres Myjava bol zriadený zákonom NR SR č. 221/1996 Z.z. o územnom a správnom členení SR ako okres II. kategórie. Vznikol zlúčením 13 obcí bývalého územného obvodu Myjava a 4 obcí územného obvodu Stará Turá.

Na severe vymedzuje Myjavský okres štátna hranica s Českou republikou. Je poľnohospodárskou a lesnou krajinou Myjavskej pahorkatiny a chrbtov Malých a Bielych Karpát. Riečnu sieť tvorí predovšetkým rieka Myjava.

Okres sa vyznačuje špecifickým vidieckym osídlením kopaníc s hospodársko-obslužným centrom mesta Myjavy a mesta Brezová pod Bradlom. Rozloha okresu je 326,55 km² a počet obyvateľov je 28.376.

V meste Myjava je dominantným kovospracujúci priemysel a dopĺňa ho potravinársky priemysel. Zdravotné zabezpečovanie vody vo verejných vodovodoch je riešené systematicky permanentnými chlorátormi.

Okres Bánovce nad Bebravou:

Zákom NR SR č. 221/1996 Z.z. o územnom a správnom členení SR bol zriadený okres Bánovce nad Bebravou ako jeden z deviatich okresov Trenčianskeho kraja. Svojou rozlohou 462 km² patrí medzi stredne veľké okresy kraja, počtom obyvateľov 38.190 sa radí medzi menšie okresy.

Územie okresu patrí k priemyselne rozvinutým územiám Slovenska, na území bývalej Tatry Bánovce je množstvo výrobných podnikov. V okrese je dobre rozvinutá i poľnohospodárska výroba.

Intenzívna dlhodobá hospodárska činnosť však priniesla i negatívne javy, prejavujúce sa znečistením zložiek životného prostredia, neuváženým umiestnením priemyselných a poľnohospodárskych podnikov a skládok v hydrogeologicky nevhodnom území okresu. V dôsledku klimatických pomerov má negatívny vplyv najmä na východnú časť okresu aj susedstvo s priemyselno-energetickým komplexom Nováky - Zemianske Kostolany. Dopad týchto zdrojov sa prejavuje na kvalite ovzdušia, vody, pôdy a pôdohospodárskych produktov.

Charakteristika Trenčianskeho kraja:

Trenčiansky kraj s rozlohou 4 502 km² patrí medzi menšie kraje Slovenska a rozprestiera sa v severozápadnej časti Slovenska. Západnú časť kraja tvorí štátna hranica s Českou republikou, na juhu hraničí s Trnavským a Nitrianskym krajom, na východe s Banskobystrickým a na severe so Žilinským krajom.

Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č.221/1996 sa člení na 9 okresov, z ktorých rozlohou najväčším je okres Prievidza a najmenším okres Myjava. Ďalšie okresy sú: Bánovce nad Bebravou, Ilava, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Považská Bystrica, Púchov, Trenčín.

Územie kraja sa rozprestiera na pohorí Biele Karpaty, Javorníky, Myjavská pahorkatina a Považské podolie, Malé Karpaty, Považský Inovec, Strážovské vrchy, Súľovské skaly, Hornonitrianska kotlina, Žiar, Tribeč a Podunajská pahorkatina. Najvyšší bod územia, 1 346 m n. m., je vrchol Vtáčnika. Najnižšie miesto (165 m n.m.) je tam, kde územie opúšťa Dudváh.

Povrch územia je značne členitý. Pohoria majú prevažne charakter hornatín, z ktorých vystupujú chrbty, hrebene a tvrdoše z odolnejších hornín. Západnú časť kraja odvodňuje Váh. Východnú časť kraja odvodňuje Nitra. Najväčšia vodná nádrž je na Váhu pri Nosiciach. Termálne pramene v Trenčianskych Tepliciach, Bojniciach a Nosiciach podmienujú vznik kúpeľov.

Z hľadiska ekonomickej štruktúry má Trenčiansky kraj charakter priemyselno-poľnohospodársky. Podiel kraja na tvorbe hrubého domáceho produktu SR v roku 2008 bol 10,07 %.

Priemysel je rôznorodý, zastúpený strojárstvom, elektrotechnikou, banským priemyslom, textilným a odevným priemyslom, sklárskym, kožiarskym a potravinárskym priemyslom. Z hospodárskeho hľadiska má kraj dve výrazne odlišné oblasti oddelené od seba Považským Inovcom, a to Považie a Ponitrie.

Poľnohospodárska pôda zaberá dve pätiny územia. Z hľadiska poľnohospodárskej výroby má kraj rôzne pestovateľské podmienky. Rastlinná výroba v teplejších, nižšie položených častiach kraja produkuje najmä jačmeň, cukrovú repu a pšenicu. Vo vyšších polohách sa pestujú prevažne zemiaky. So stúpajúcou nadmorskou výškou pribúdajú lúky a pasienky, na ktoré nadväzuje chov hovädzieho dobytku.

Z dopravného hľadiska sú dôležité cestné a železničné trasy, ktoré vedú Považím. Územím ide hlavný železničný ťah Bratislava - Žilina - Košice. Okolo Trenčína je vybudovaný diaľničný obchvat. Je súčasťou diaľnice D1, ktorá prechádza celým Považím. Významné sú aj cestné a železničné spojenia, ktoré vedú do Českej republiky.

Turistov priťahujú mnohé historické pamiatky (hrady, zámky, resp. ich zrúcaniny), akými sú Trenčiansky hrad (s nápisom na hradnej skale, ktorý pochádza z r. 179 n. l. a dokumentuje najsevernejší výskyt Rimanov v Európe), Beckov, Čachtice, Tematín a zámok Bojnice. Významnými cieľmi návštevníkov sú i kúpele v Trenčianskych Tepliciach, Nimnici a

Bojniciach, výstavníctvo v krajskom meste, rodný dom Ľudovíta Štúra v Uhrovci, mohyla M. R. Štefánika na vrchu Bradlo a zoológická záhrada v Bojniciach. Z prírodných krás lákajú najmä Súľovské skaly a Manínska úžina.

Príhody súvisiace s činnosťou

Epidémia v letnom tábore pre deti

(zo spomienok doc. MUDr. Márie Štefkovičovej, PhD., MPH, vedúcej odboru epidemiológie)

Epidémie zväčša pre epidemiológov predstavujú nočnú moru. Sú očakávané prevažne v letnom období a aj napriek dlhoročným skúsenostiam prinášajú často nepredvídateľné situácie. Vyžadujú netradičné akútne riešenia, ale sú nezdanieľným zdrojom poučenia a častokrát aj humorných situácií.

Tak to bolo aj v roku 2004, keď v prestížnom rekreačnom zariadení pre deti v prekrásnom prostredí Malých Karpát vznikla epidémia. Bolo tam v každom turnuse okolo 100 detí. Už pri prvej návšteve mi bolo jasné, že nejde len tak o hocikaké zariadenie. V spoločenskej miestnosti boli fotografie a podpisy významných osobností Slovenska, ako prof. Tibora Šagáta, Mariána Labudu, Vaša Patejdra a mnohých iných, ktorí navštevovali tento „tábor“, a tým poskytovali zdravotnú starostlivosť alebo sprostrovali kultúrny program.

Z prvého popisu klinických príznakov chorých bolo zrejmé, že pôjde o vírusové infekcie. Šíria sa veľmi dobre fekálno-orálnou cestou a práca chorého pracovníka v kuchyni, to predstavuje hotovú pohromu. Enterálne vírusy sú veľmi rezistentné na dezinfekciu, prežívajú vyschnutie a dlho prežívajú na povrchoch. Tento poznatok mi prehĺbil vrásky na čele a tušili sme, že to tak skoro neskončí. Prítomnosť nosiča vírusu medzi pedagogickými pracovníkmi a zamestnancami kuchyne predstavovala možnosť ďalšej vlny po vystriedaní detí za nové. A tak sa aj stalo. Napriek sprísneným hygienickým podmienkam, kontrolám vody a potravín, epidémia pokračovala.

Ako to už tak býva, začali zúriť telefonáty všetkých osôb, ktorých fotky zdobili spoločenskú miestnosť a samozrejme médií. My sme naopak zhavili telefónne linky všetkých možných špecializovaných pracovísk so žiadosťou, či by niekto nevyšetril norovírusy, adenovírusy, rotavírusy, čo v tom období nebolo bežné. Po prvom príslube sme hneď telefonicky dali pokyn, aby všetci zamestnanci zariadenia zozbierali vzorky stolice (veľkosť orecha do vyvareného dvojdecového pohára od detskej výživy). Zariadenie bolo totiž vzdialené 80 km od nášho úradu a odber vzoriek stolice by zdržal rýchlosť dopravy na laboratórnu analýzu.

Keď na druhý deň pracovníčka nášho oddelenia priniesla zo zariadenia stolice, z hrôzy v jej očiach som videla, že niečo nie je v poriadku. Táto hrôza sa prenášala aj do mojich očí, keď z auta začali vykladať sedemdecové zaväzacie poháre vrchovato naplnené požadovaným biologickým materiálom a už vôbec som si nevedela predstaviť ako to budeme vysvetľovať pracovníčke laboratória a hlavne, ako jej odpovieme na otázku typu: „*To z tých pohárov budeme dolovať lyžicou, či čo? A čo so zbytkom, čo si ho mám zobrať domov? Ved' to nejde ani do autoklávu! Toto sa mi ešte za 20 rokov praxe nestalo.*“

Obava a strach, že mi materiál v laboratóriu vôbec nepreberú, mi nedovoľovali pripojiť sa k srdečnej zábave ostatných, ktorí vykládku množstva stolíc zo sanitky sledovali.

Menoslov riaditeľov:

Okresná hygienická stanica v Trenčíne

(01.10.1952 – 30.06.1991):

1. MUDr. Július Papp	01.10.1952 – 31.12.1975
2. MUDr. Kamil Kramár	01.01.1976 – 03.01.1990
3. MUDr. Vojtech Žitňan	04.01.1990 – 30.06.1991

Ústav hygieny a epidemiológie v Trenčíne

(01.07.1991 – 31.12.1995):

1. MUDr. Vojtech Žitňan	01.07.1991 – 31.12.1995

Štátny zdravotný ústav v Trenčíne

(01.01.1996 – 31.12.2003)

1. MUDr. Vojtech Žitňan	01.01.1996 – 30.07.2003
2. MUDr. Věra Dobiášová, PhD., MPH	01.08.2003 – 31.12.2003

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne

(01.01.2004 – dosiaľ):

1. MUDr. Věra Dobiášová, PhD., MPH	01.01.2004 – 14.02.2007
2. doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH	15.02.2007 – dosiaľ

Menoslov lekárov:

MUDr. Július Papp	- hygiena a epidemiológia
MUDr. Vojtech Žitňan	- hygiena všeobecná a komunálna
MUDr. Martin Rus	- hygiena všeobecná a komunálna
MUDr. Ján Ondrejka	- hygiena výživy
MUDr. Ľudmila Bučková, MPH	- hygiena výživy
Prof. MUDr. Ladislav Badalík, CSc	- hygiena detí a dorastu
MUDr. Elena Strížencová	- hygiena detí a dorastu
MUDr. Kamil Kramár	- hygiena práce
MUDr. Anna Mokrňanová	- hygiena detí a dorastu, hygiena práce
MUDr. Antónia Bulková	- preventívne pracovné lekárstvo
MUDr. Lenka Gojdičová	- preventívne pracovné lekárstvo
MUDr. Jozef Ďaďan	- preventívne pracovné lekárstvo
MUDr. Štefánia Biela	- preventívne pracovné lekárstvo
MUDr. Alexandra Drhová	- epidemiológia
doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD, MPH	- epidemiológia
MUDr. Katarína Naďová, MPH	- epidemiológia
MUDr. Věra Dobiášová, PhD., MPH	- epidemiológia, výchova ku zdraviu
MUDr. Júlia Kuniková	- zdravotná výchova
MUDr. Oliver Kupka	- poradňa zdravia
MUDr. Kornel Kánik	- klinická mikrobiológia
MUDr. Helena Skačányová	- klinická mikrobiológia
MUDr. Libuša Glosová	- klinická mikrobiológia
MUDr. Miroslava Rumlerová	- klinická mikrobiológia
MUDr. Daniela Tunegová	- klinická mikrobiológia
MUDr. Táňa Macháčová	- klinická mikrobiológia
MUDr. Vendulka Čelková	- klinická mikrobiológia
MUDr. Alžbeta Overtani	- klinická mikrobiológia

MUDr. Július Papp – narodil sa 24.1.1911 v Banskej Bystrici, v r. 1938 ukončil štúdium na

fakulte medicíny Slovenskej univerzity v Bratislave (Univerzita Komenského v Bratislave). Nastúpil ako lekár v Trenčianskej nemocnici v r. 1938, keď sa oženil do Trenčína, prešiel robotú závodného lekára do Odevných závodov v Trenčíne. Od 1.10.1951 bol pridelený na OHES v Trenčíne a v r. 1952 bol oslovený, aby prevzal funkciu okresného hygienika. Bol 6 mesiacov na špecializovanom školení z odboru hygieny v Prahe. Zriadila sa OHS, ktorej bol riaditeľom od 1.10.1952 až do r. 1976. V r. 1956 získal atestáciu I. stupňa z odboru vnútorné lekárstvo a z odboru hygiena a epidemiológia a v r. 1967 atestáciu II. stupňa z odboru hygieny. Po ukončení funkcie riaditeľa pracoval ešte 2 roky ako vedúci oddelenia

DDD OHES do 30.6.1978, kým odišiel do starobného dôchodku a presťahoval sa do Bratislavy. V roku 1998 zomrel.

MUDr. Kamil Kramár – narodil sa 28.3.1937 v Trnave a časť mladosti prežil v Bratislave.

Oženil sa v Trenčíne, kde sa aj presťahoval. Po ukončení Lekárskej fakulty hygienickej v Prahe v r. 1961 nastúpil na OHS ako lekár. Od r. 1963 zastával funkciu vedúceho oddelenia a neskôr vedúceho odboru hygieny práce. V r. 1965 získal atestáciu I. stupňa v odbore hygiena a epidemiológia a v r. 1968 atestáciu II. stupňa v odbore hygiena práce. Mal organizačné schopnosti, bol cieľavedomý, vedel oceniť prácu pracovníkov. Od 1.1.1976 sa stal riaditeľom OHS, kedy nahradil vo funkcii svojho predchodcu MUDr. Pappa. Zaslúžil sa o rozvoj OHS, o priestory v budove, ktorá patrí RÚVZ dodnes, o vybavenie prístrojovou technikou. Zo zdravotných dôvodov skončil funkciu riaditeľa k 3.1.1990, pracovný pomer ukončil 30.11.1990 a odišiel na invalidný dôchodok. V r. 1994 zomrel.

MUDr. Vojtech Žitňan – narodil sa 25.8.1936 v Trenčíne. Absolvoval lekársku fakultu

hygienickú v Prahe v r. 1966. Na OHS nastúpil od 1.8.1966 na oddelenie hygieny všeobecnej a komunálnej. Od roku 1990 bol menovaný do funkcie riaditeľa OHS a po vzniku samostatného právneho subjektu za riaditeľa ÚHE. Zaslúžil sa o rozvoj organizácie, o dosiahnutie úplnej nezávislosti od NsP Trenčín (právny nástupca OÚNZ Trenčín) technickým prepojením, ekonomickou samostatnosťou, vybudovaním vlastného administratívneho zázemia, o udržanie vysokej úrovne zariadenia (či už priestory, prístrojové vybavenie, dobudovanie prístavby, cieľný výber pracovníkov pre odborný rast). Od roku 1991 zároveň

vykonával funkciu okresného hygienika v okrese Trenčín a od roku 1997 až do 2003 funkciu krajského hygienika v Trenčianskom kraji. Funkciu riaditeľa RÚVZ Trenčín ukončil v r. 2003. Robil ešte 2 roky, kým odišiel do starobného dôchodku.

MUDr. Věra Dobiášová, PhD., MPH – narodila sa 2.5.1953 v Martine. Absolvovala lekársku

fakultu hygienickú Karlovej univerzity v Prahe v r. 1977. Na OHS nastúpila od 1.8.1977 na oddelenie epidemiológie. Od r. 1994 bola poverená vedením novozriadeného odboru ochrany a podpory zdravia a zaslúžila sa o rozvoj novozriadenej poradne zdravia, poradne pre odvykanie od fajčenia a ostatných zdravotno-výchovných aktivít. Rozbehla úspešnú spoluprácu s výstaviskom TMM Trenčín pri organizácii výstavy „Zdravý životný štýl“. Bola menovaná za hlavnú odborníčku MZ SR pre výchovu ku zdraviu. Od roku 1997 vykonávala funkciu okresnej hygieničky v okrese Myjava a Nové Mesto nad Váhom, od roku 1998 až do 2003

funkciu okresnej hygieničky v okrese Trenčín. Od 1.8.2003 bola menovaná do funkcie riaditeľa ŠZÚ (neskôr RÚVZ), ktorú zastávala do 14.2.2007. V roku 1999 absolvovala Školu verejného zdravotníctva v Bratislave ako odborník vo verejnom zdravotníctve (MPH), v roku 2007 ukončila tretí stupeň vzdelania vo verejnom zdravotníctve s titulom PhD. Externe vyučuje na Strednej zdravotnickej škole v Trenčíne a na Fakulte zdravotníctva Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne. Zaslúžila sa o ďalší rozvoj organizácie v čase legislatívnych a organizačných zmien. V roku 2001 jej bola MZ SR udelená medaila MUDr. Ivana Stodolu za prínos k rozvoju zdravotnej výchovy na Slovensku, v roku 2002 MZ SR hlavným hygienikom SR udelená medaila z príležitosti 50. výročia schválenia zákona 4/1952 Zb. o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti a v roku 2003 Slovenskou epidemiologickou asociáciou udelená bronzová medaila prof. MUDr. Juraja Červenku, CSc., za rozvoj epidemiológie neprenosných chorôb na Slovensku. Naďalej pracuje na RÚVZ ako vedúca oddelenia podpory zdravia a zástupkyňa regionálnej hygieničky.

doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH – narodila sa 4.12.1957 v Dolnej Súči.

Absolvovala lekársku fakultu hygienickú Karlovej univerzity v Prahe v r. 1983. Na OHS nastúpila od 1.10.1983 na oddelenie epidemiológie. Od r. 1994 riadila odbor epidemiológie. Od roku 1998 až do 2003 vykonávala funkciu okresnej hygieničky v okrese Myjava. Bola menovaná za krajskú odborníčku MZ SR pre epidemiológiu, pracuje v rôznych pracovných skupinách so zameraním na epidemiológiu, nozokomiálne nákazy, sterilizáciu. Vyдалa dve monografie, je autorkou niekoľkých kapitol v odborných publikáciách, v domácich a zahraničných časopisoch publikovala spolu 113 odborných a vedeckých prác. Zastupuje SR v ECDC ako kontaktný bod pre nozokomiálne nákazy, je koordinátorkou

incidenčnej štúdie NN a koordinátorkou prevalenčného bodového sledovania NN v SR. Externe vyučuje na Trenčianskej univerzite – fakulte zdravotníctva, na JLF UK v Martine a Slovenskej zdravotnickej univerzite. V roku 2011 habilitovala na Slovenskej zdravotnickej univerzite v odbore verejné zdravotníctvo. Od 15.2.2007 bola menovaná do funkcie riaditeľa RÚVZ, ktorú zastáva dosiaľ.

Súčasnosť

Vedúci zamestnanci RÚVZ Trenčín

Regionálny hygienik (štatutár)
doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH

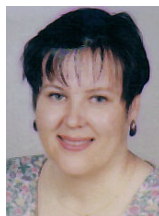
Zástupca štatutára, Oddelenie podpory zdravia, poradňa zdravia
MUDr. Věra Dobiášová, PhD., MPH

Právne služby
JUDr. Božena Pašková

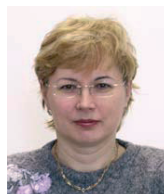
Osobný úrad a Odbor ekonomiky a ľudských zdrojov
Ing. Viera Hollá, MPH

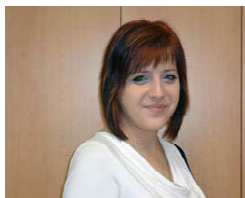
Odbor hygieny životného prostredia a zdravia
Ing. Jozefína Bustinová, MPH

Odbor hygieny výživy a bezpečnosti potravín
MUDr. Ľudmila Bučková, MPH

Oddelenie hygieny detí a mládeže
Mgr. Miroslava Kuníková (zastupujúca)

**Odbor preventívneho pracovného
lekárstva a toxikológie**
MUDr. Antónia Bulková

Odbor epidemiológie
PhDr. Slavka Litvová

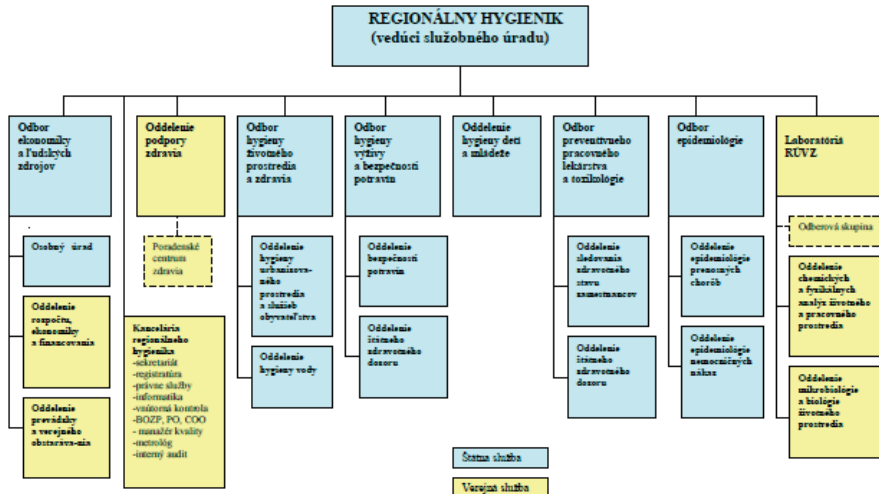
**Oddelenie mikrobiológie
a biológie životného prostredia**
MVDr. Henrieta Kociánová

**Oddelenie chemických analýz
v životnom a pracovnom prostredí**
Ing. Magdaléna Kukučová

Schéma organizačného členenia
Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne

Organizačná štruktúra platná od: 01.03.2008.

MUDr. Mária Štefkovičová, Ph.D., MPH
vedúca služobného úradu

Obr. Organizačná schéma a členenie platná od 1. 3. 2008

Stručný popis činnosti organizácie v súčasnosti.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne (ďalej RÚVZ Trenčín) bol zriadený so zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia ako štátna rozpočtová organizácia.

RÚVZ Trenčín plní úlohy na úseku verejného zdravotníctva s priamou pôsobnosťou pre okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava, Bánovce nad Bebravou. Predmetom činnosti je vykonávanie štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva, výkon štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, zabezpečovanie špecializovaných výkonov spojených s ochranou zdravia, zabezpečovanie špeciálnych terénnych a laboratórných vyšetrení pre účely kvalitatívneho a kvantitatívneho hodnotenia faktorov životného a pracovného prostredia vo vzťahu k zdraviu obyvateľstva.

RÚVZ Trenčín má spádovú oblasť pre okresy Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava a Bánovce nad Bebravou s rozlohou 2.044 km² a počtom 242.231 obyvateľov.

<i>Okres</i>	<i>Počet obcí</i>	<i>%</i>	<i>Rozloha v km²</i>	<i>%</i>	<i>Počet obyvateľov</i>	<i>%</i>
Trenčín	37	28,24%	675	33,02%	113 994	47,05%
Nové Mesto nad Váhom	34	25,95%	580	28,38%	62 708	25,88%
Myjava	17	12,98%	327	16,00%	27 726	11,44%
Bánovce nad Bebravou	43	32,82%	462	22,60%	37 836	15,62%
RÚVZ TREŇČÍN	131	100,00%	2 044	100,00%	242 264	100,00%
Trenčiansky kraj	276	47,46%	4 502	45,40%	598 819	40,46%
Slovenská republika	2 891	4,53%	49 035	4,17%	5 435 273	4,46%

(údaje v tabuľke k 31.12.2010 podľa ŠÚ SR – databázy <http://portal.statistics.sk>)

RÚVZ Trenčín má podľa organizačnej štruktúry odbory / oddelenia vykonávajúce štátnu službu:

- odbor hygieny životného prostredia a zdravia,
 - odbor hygieny výživy a bezpečnosti potravín,
 - oddelenie hygieny detí a mládeže,
 - odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie,
 - odbor epidemiológie,
 - osobný úrad,
 - kancelária regionálneho hygienika (regionálny hygienik, zástupca RH, právnik)
- a odbory / oddelenia vykonávajúce práce vo verejnom záujme:
- oddelenie podpory zdravia, poradenské centrum zdravia,
 - oddelenie chemických a fyzikálnych analýz životného a pracovného prostredia,
 - oddelenie mikrobiológie a biológie životného prostredia,
 - odbor ekonomiky a ľudských zdrojov,
 - kancelária regionálneho hygienika (ostatní).
- Celkový plánovaný počet zamestnancov bol stanovený na r. 2012 v prepočítanom počte 84. Z tohto počtu je 46 štátnych zamestnancov a 38 zamestnancov vykonávajúcich práce vo verejnom záujme. Štátny zdravotný dozor a úradnú kontrolu potravín vykonáva 42 štátnych zamestnancov, laboratórne činnosti pre celý Trenčiansky kraj (RÚVZ Trenčín, RÚVZ Považská Bystrica a RÚVZ Prievidza) zabezpečuje 21 zdravotníckych pracovníkov v laboratóriách RÚVZ Trenčín.

Svoju odbornú kvalifikáciu si pracovníci zvyšujú účasťou na aktivitách konaných SZU Bratislava, ÚVZ SR, konferenciách celoslovenského charakteru, SLS spolku lekárov v Trenčíne, na odborných seminároch miestneho regionálneho úradu ako aj individuálnym štúdiom odbornej literatúry.

RÚVZ v Trenčíne je i centrom pre vykonávanie povinnej praxe študentov Verejného zdravotníctva najmä Trnavskej a Martinskej univerzity, študentov Strednej zdravotníckej školy v Trenčíne a výučbovou základňou pre študentov Fakulty zdravotníctva Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne.

Štruktúra zamestnancov je nasledovná (stav k 31.12.2011):

kategória zamestnancov	štátna služba	verejná služba	spolu
lekári	4	0	4
iní zdravotnícki pracovníci s VŠ vzdelaním 2. stupňa (RNDr., Ing.)	5	7	12
verejní zdravotníci s VŠ v vzdelaním 2. stupňa (Mgr.)	15	3	18
verejní zdravotníci s VŠ v vzdelaním 1. stupňa (Bc.)	2	0	2
diplovaní asistenti hygieny a epidemiológie	16	1	17
diplovaní medicínsko-technickí laboranti	0	2	2
zdravotní laboranti	0	9	9
technicko-hospodárski pracovníci s VŠ vzdelaním 2. stupňa	2	0	2
technicko-hospodárski pracovníci s VŠ vzdelaním 1. stupňa	0	1	1
technicko-hospodárski pracovníci s ÚSO vzdelaním	2	5	7
sanitári	0	2	2
robotníci	0	8	8
SPOLU	46	38	84

RÚVZ Trenčín má **2 špecializované odborné činnosti v oblasti zdravotného rizika a legislatívy** (Nozokomiálne nákazy a Sterilizácia, DD a regulácia živočíšnych škodcov) **3 špecializované pracoviská** (Problematika postavenia seniorov v spoločnosti, Diagnostika baktérií rodu *Campylobacter*, Analýza biologického materiálu) a **1 špecializované pracovisko v oblasti lekárskej mikrobiológie v spolupráci s odborom lekárskej mikrobiológie na RÚVZ Banská Bystrica v problematike campylobakterií** (stanovenie rodu *Campylobacter*, Surveillance infekcií vyvolaných *Campylobacter jejuni* a Nozokomiálne nákazy)

Od 1.4. 2012 má RÚVZ Trenčín jedno **Národné referenčné centrum pre chemické faktory a ich stanovenie v pracovnom prostredí.**

Krajskí a hlavní odborníci ÚVZ SR:

Ing. Jozefína Bustinová, MPH – krajský odborník Úradu verejného zdravotníctva SR pre odbor Hygiena životného prostredia

MUDr. Eudmila Bučková, MPH – krajský odborník Úradu verejného zdravotníctva SR pre odbor Hygiena výživy

doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD, MPH – krajský odborník Úradu verejného zdravotníctva SR pre odbor Epidemiológia

MUDr. Antónia Bulková - krajský odborník Úradu verejného zdravotníctva SR pre odbor Preventívneho pracovného lekárstva

PhDr. Zlatica Meravá – krajský odborník Úradu verejného zdravotníctva SR pre odbor Výchova ku zdraviu

Ing. Katarína Bujnová – krajský odborník Úradu verejného zdravotníctva SR pre odbor Biológia životného prostredia

MVDr. Henrieta Kocianová – krajský odborník Úradu verejného zdravotníctva SR pre odbor Mikrobiológia životného prostredia

Členovia Poradného zboru HH SR:

Ing. Jozefína Bustinová, MPH - člen poradného zboru HH SR pre odbor hygiena životného prostredia

MUDr. Eudmila Bučková, MPH - člen poradného zboru HH SR pre odbor hygiena výživy

doc. MUDr. Mária Štefkovičová, Ph.D., MPH – člen poradného zboru HH SR pre odbor epiemiológia

MUDr. Věra Dobiášová, Ph.D., MPH - člen poradného zboru HH SR pre odbor podpora zdravia

PhDr. Zlatica Meravá - člen poradného zboru HH SR pre odbor podpora zdravia

MVDr. Henrieta Kocianová – člen poradného zboru HH SR pre odbor biológia životného prostredia

MVDr. Henrieta Kocianová – člen poradného zboru HH SR pre odbor mikrobiológia životného prostredia

RNDr. Branislav Cích - člen poradného zboru HH SR pre odbor chemické analýzy

Gabriela Provazníková - člen poradného zboru HH SR pre odbor informatika a štatistika vo verejnom zdravotníctve

Ing. Viera Hollá, MPH – člen poradného zboru HH SR pre financovanie a personálne obsadenie RÚVZ v SR

Činnosť odborov a oddelení na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Odbor hygieny výživy a bezpečnosti potravín

Plní úlohy na úseku verejného zdravotníctva v oblasti starostlivosti o zdravú výživu obyvateľstva a bezpečnosť potravín, predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami a kozmetických výrobkov.

Z histórie podľa dostupných údajov uvádzame, že oddelenie hygieny výživy začalo samostatne pracovať od 1.8.1961 po nastúpení promovaneho lekára MUDr. Ladislava Badalíka, ktorý viedol odbor spolu s oddelením hygieny detí a dorastu. Organizácia činnosti bola rozdelená do troch úsekov: potravinárske výrobné, spoločné stravovanie a potravinárske predajne. Pre každý úsek bol určený jeden pracovník. Pod kontrolnú činnosť spadali všetky potravinárske výrobné, vrátane bitúnkov. Vedúci oddelenia aj s riaditeľom MUDr. Júliusom Pappom organizovali semináre z dôvodov zlepšenia činnosti vtedy obvodných a závodných lekárov na úseku hygieny.

Od 1.9.1963 vedúceho oddelenia hygieny výživy vykonával MUDr. Ján Ondrejka. Na oddelení v tom období a neskôr pracovali Jana Kramárová (od r.1961), Ján Hromádka (od r.1961), Marta Géciiová(od r. 1965), Anna Čechvalová (od r. 1966), Margita Pobiecka (od r.1967), Elena Gajdošíková (od r. 1970), Vilma Michalíková (od r. 1979), MUDr. Anna Mokráňová (od r 1975), MVDr. Míriam Mošková (od r. 1989).

Hygienická a protiepidemická služba bola jedným z najdôležitejších článkov v uskutočňovaní preventívneho zamerania nášho zdravotníctva. Pre účely hodnotenia úrovne hygieny a sanitácie boli vypracované metodiky hygienického dozoru, ktoré tvoria základ súčasného štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín. Odbor sa postupne vyvíjal, boli dopĺňované jednotlivé metodiky.

Vypracované pracovné schémy pre vykonávanie komplexného fázoového šetrenia v potravinárskej prevádzkarni a schémy postupu pri vykonávaní odberov sterov a vzoriek (Klein, A., Zuk, B., Vybrané kapitoly z hygieny výživy, Ostrava 1979) sú akými si predchodcom časti dokumentácie HACCP.

V súčasnosti je zameranie a plnenie úloh odboru hygieny výživy a bezpečnosti potravín rozčlenené na úsek hygieny výživy, úsek bezpečnosti potravín ako i obalových materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami a s pokrmami a úsek kozmetických výrobkov.

V rámci oddelenia **hygieny výživy** je zabezpečované plnenie preventívnych programov. Jedným z nich je účasť na projekte „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie. Monitorovanie vplyvu výživy na verejné zdravie je v rámci plnenia úlohy „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“, v rámci ktorých je poskytovaná poradenská činnosť.

Oddelenie **bezpečnosti potravín** zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru nad výrobou, manipuláciou a uvádzaním do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania a v zariadeniach s epidemiologicky rizikovou činnosťou výroby, manipulácie a uvádzania do obehu potravín podľa zákona č.152/1995 Z.z. o potravinách v znení zmien a doplnkov.

Sleduje bezpečnosť a biologickú hodnotu potravinových surovín, polotovarov, hotových výrobkov a pokrmov, vykonáva monitoring na úseku hygieny potravín. Okrem potravín kontroluje obalové materiály a predmety prichádzajúce do styku s potravinami a pokrmami, so zameraním na sledovanie a hodnotenie ich zdravotnej bezpečnosti pri priamom alebo nepriamom styku s potravinami a pokrmami. V danej oblasti poskytuje konzultácie.

Sleduje náказы a otravy z potravín a z pokrmov a vypracováva návrhy opatrení na ich prevenciu.

V rámci úseku **kozmetických výrobkov** vykonáva štátny zdravotný dozor nad kozmetickými výrobkami a v prípade zistenia nedostatkov vydáva opatrenia.

Odbor hygieny životného prostredia a zdravia je špeciálny odbor hygieny, ktorý sa zaoberá vplyvom životného prostredia a spôsobu života na zdravie populácie a jednotlivca. Cieľom práce je zlepšenie verejného zdravia minimalizovaním zdravotných rizík zo životného prostredia pôsobiacich na zdravie ľudí.

V roku 1965 bol vedúcim oddelenia komunálnej hygieny MUDr. Kamil Kramár. Na oddelení vtedy pracoval sanitárny pracovník Ján Macejka a zdravotná sestra Miluša Galková. V roku 1966 nastúpil na oddelenie MUDr. Vojtech Žitňan, ktorý bol následne poverený vedením oddelenia. V tomto období sa na činnosti oddelenia začali podieľať aj asistentky hygienickej služby Anna Bellová, Tatiana Šedivá a Pavol Saský.

Hlavnou náplňou oddelenia komunálnej hygieny bolo zlepšiť dostupnosť kvalitnej pitnej vody pre čo najširšiu skupinu obyvateľstva v Trenčianskom regióne, sledovanie kvality ovzdušia a vyhovujúci spôsob likvidácie komunálneho odpadu.

Odbor hygieny životného prostredia a zdravia sa v súčasnosti organizačne člení na 2 oddelenia :

- Oddelenie hygieny urbanizovaného prostredia a služieb obyvateľstvu
- Oddelenie hygieny vody.

V súčasnosti sa činnosť odboru sústreďuje hlavne na tieto oblasti :

- Posudzovanie návrhov na územné plány obcí, umiestnenie a kolaudácie stavieb, ochranné pásma vodných zdrojov
- Posudzovanie hodnotenia zdravotných rizík zo zariadení, ktoré svojou činnosťou môžu negatívne ovplyvniť prislúchajúce životné prostredie a zdravie
- Hodnotenie dopadov na zdravie pri významných strategických stavbách, projektoch a programoch
- Posudzovanie zdrojov a monitoring kvality pitnej vody, ktoré slúžia na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, posudzovanie hygienicky významných vodných zdrojov

- Posudzovanie návrhov na uvedenie do prevádzky vybraných zariadení (ubytovacie zariadenia, zariadenia starostlivosti o ľudské telo, kúpaliská, zdravotnícke zariadenia) vrátane posudzovania ich prevádzkových poriadkov, štátny zdravotný dozor v týchto zariadeniach
- Posudzovanie možného vplyvu vnútorného prostredia v budovách s dlhodobým pobytom ľudí na zdravie ľudí z hľadiska významných faktorov ako sú ovzdušie, voda, hluk
- Meranie a posudzovanie hluku v životnom prostredí vrátane návrhov na ochranu rekreačného a obytného prostredia ľudí
- Posudzovanie prevádzok pohrebných služieb
- Skúšanie odbornej spôsobilosti pri výkone epidemiologicky závažných činností v úpravniach vody a pri obsluhu vodovodných zariadení, v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, na prevádzkovaní pohrebiska a pohrebnej služby
- Environmentálne poradenstvo.

Z hľadiska prevencie sa riešia tieto dva významné projekty :

Úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch, kde cieľom úlohy je vypracovať prehľad spôsobov úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch v Slovenskej republike a používaných chemických látok na báze chlóru v súvislosti so vznikom vedľajších produktov chlórovania. Získať prehľad o počte verejných vodovodov bez dezinfekcie a zhodnotiť kvalitu dodávanej pitnej vody v nich na základe výsledkov prevádzkovateľa a monitorovania RÚVZ. Vytypovať verejné vodovody, v ktorých sa bude sledovať vplyv chlórovania na kvalitu vody a vznik vedľajších produktov a sledovať kvalitu vody v nedezinfikovaných verejných vodovodov.

Aktualizácia informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, kde podľa požiadaviek smernice č. 2006/7/ES v oblasti vôd na kúpanie RÚVZ v Trenčíne zverejnil na svojej webovej stránke v roku 2011: *Profil vody vhodnej na kúpanie – Zelená voda – Nové Mesto nad Váhom*, ktorý bude pravidelne aktualizovať a ktorý obsahuje základné informácie o rekreačnej lokalite, vývoji kvality vody na kúpanie a taktiež umožňuje interaktívne prepojenia napr. na internetovú stránku Zbierky zákonov, Európskej komisie atď.

Oddelenie hygieny detí a mládeže začalo samostatne pracovať od 1.8.1961 pod vedením MUDr. Ladislava Badalíka, ktorý ho viedol spolu s odborom hygieny výživy. Od 1.4.1975 sa stala vedúcou oddelenia MUDr. Elena Strižencová. Na oddelení v tomto období a neskôr pracovali Mária Štubňová (od r. 1968) a Anna Kollárová (od r. 1976).

Činnosť oddelenia bola zameraná na kontrolu životného a pracovného prostredia detí v školských zariadeniach. Sledoval sa režim dňa detí, stravovanie a podmienky praktického a teoretického vyučovania. Vykonávala sa príprava pionierskych táborov pre letnú detskú rekreáciu, sledovala sa situácia v zásobovaní pitnou vodou, podmienky svetelnej a zvukovej pohody v školských zariadeniach.

V súčasnosti je prioritou činnosti oddelenia vykonávanie štátneho zdravotného dozoru zameraného najmä na kontrolu školských zariadení, spoločného stravovania detí a mládeže, správnu technológiu prípravy jedál, zavedenie systému správnej výrobnéj praxe, zásad zdravej výživy, poskytovanie odborného poradenstva, konzultácie, posudzovanie projektovej dokumentácie a výchova ku zdraviu. Ďalšou významnou činnosťou je spolupráca na riešení národných a medzinárodných projektov v oblasti ochrany zdravia a zdravého životného štýlu detí a mládeže.

Z hľadiska prevencie je významný projekt „Zdravé deti v zdravých rodinách“, ktorého cieľom je na základe výsledkov pravidelne vykonávaných meraní hladiny cholesterolu u detí a mládeže vo veku 11 a 17 rokov získať poznatky o životnom štýle a zdraví mladej populácie.

Pravidelne v desať ročných intervaloch sa vykonáva projekt „Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine“. Na základe výsledkov antropometrických meraní detí vo veku od 0 do 18 rokov sú získavané poznatky o rastovej akcelerácii a sekulárnom trende slovenskej mladej populácie a sú získavané štandardné referenčné hodnoty.

Vzhľadom na stúpajúci výskyt obezity u detí sa hodnotia stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu.

Medzinárodne významný projekt „ESPAD“ dlhodobo monitoruje zneužívanie alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike a porovnáva výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metódikou.

Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

Oddelenie hygieny práce začalo pracovať pod vedením MUDr. Kamila Kramára v roku 1963, ktorý ho viedol do roku 1976. V ďalších rokoch na tomto oddelení pracovali a viedli ho Ing. Lýdia Kittová a MUDr. Anna Mokrášňová (1975), ktorá toto oddelenie viedla do r.1998. V tomto období bolo oddelenie zlúčené s laboratóriami chemických analýz a oddelenie fyzikálnych meraní. V roku 1992 bolo oddelenie premenované na Preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia (PPLaT).

Na oddelení hygieny práce v uplynulom období pracovali ako vedúci oddelenia a úsekov – Ing. Ján Kreháč, Ing. Júlia Domsová, Ing. Očjaková, Významne sa na činnosti oddelenia podieľali asistenti hygieny a epidemiológie – Jozef Hajnala, Jozef Tadránek, Saský Pavol (fotograf) Miluška Galková, Magda Mráziková.

Merania fyzikálnych a chemických škodlivín v rámci laboratórnych činností na odbore PPLaT do roku 2002 vykonávali laboranti: Katarína Machová, Katarína Masárová, Mária Čavojská, Mária Štepanková, Švábyová Zlatica,.

Činnosť hygieny práce bola zameraná na kontrolu životného a pracovného prostredia zamestnancov na jednotlivých pracoviskách, kde sme zisťovali, či pracoviská spĺňajú požiadavky, ktoré boli ustanovené v právnych predpisoch. Najväčšia pozornosť sa kládla podobne ako teraz kontrole rizikových prác, ktorá boli zaradené do 3. a 4. kategórie rizika chemických alebo fyzikálnych škodlivín a tiež tie, kde bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania.

V osemdesiatych a začiatkom deväťdesiatych rokov boli zistené a priznané desiatky chorôb z povolania (ochorenia z hluku) v textilnom (Merina š.p. Trenčín) a strojárskom (TOS š.p. Trenčín) priemysle, preto boli nariadené podrobné merania a hodnotenia hluku vo väčšine významných podnikov nášho regiónu a nariadené preventívne opatrenia. Sledoval sa režim práce, zaraďovanie prestávok, vybavenie a používanie OOPP, hodnotili sa ochorenia zamestnancov podľa zdravotnej dokumentácie a tiež podmienky praktického vyučovania učňovského dorastu.

V súčasnosti je prioritou činnosti odboru PPLaT vykonávanie štátneho zdravotného dozoru zameraného najmä na kontrolu pracovísk zaradených do rizikovej kategórie. Ďalej je to poskytovanie odborného poradenstva hlavne v oblasti znižovania, alebo odstránenia rizika, konzultácie a informácie pre zamestnancov a zamestnávateľov v oblasti legislatívy, vykonávanie preventívnych lekárskech prehliadok, zabezpečenia Pracovnej zdravotnej služby, práce so zobrazovacou jednotkou, boja proti fajčeniu na pracovisku a pod.

Spolupracujeme s Inšpektorátom práce na významnom európskom projekte SLIC – psychosociálne riziká pri práci a na úseku prevencie priemyselných havárií spolupracujeme so Slovenskou inšpekciou životného prostredia.

Z hľadiska prevencie je významný projekt „Zdravé pracoviská“, ktorého cieľom je predchádzanie srdcovo – cievnych ochorení. Ďalšou významnou činnosťou je spolupráca na riešení národných a medzinárodných projektov v oblasti ochrany zdravia a zdravého životného štýlu zamestnancov.

Odbor epidemiológie sa zaoberá ochranou obyvateľstva pred infekčnými chorobami, sledovaním výskytu a rozdelenia infekčných a iných spoločensky závažných ochorení, ktoré sa vyskytujú v populácii, navrhuje opatrenia na ochranu a zlepšenie zdravia a kontroluje ich účinnosť.

Odbor epidemiológie má na našom území dlhodobú tradíciu siahajúcu hlboko do histórie zdravotníctva. Počas II. svetovej vojny boli vedené i významné „boje“ proti epidémiám. V “Zpráve o zdravotných pomeroch v okrese trenčianskom“, ktorá opisuje situáciu ešte pred II. svetovou vojnou, je uvedená analýza výskytu prenosných chorôb vrátane opisu epidémií (napr. z roku 1934 epidémia brušného týfusu v Trenčianskych Tepliciach vrátane úmrtia). V povojnových rokoch boli zaznamenané úspechy v boji proti škvrnitému týfu, brušnému týfu, malárii, brucelóze, Q-horúčke, tuberkulóze atď.

Aj v druhej polovici 20. storočia boli evidované a riešené rozsiahle epidémie infekčných chorôb (1964: epidémia brušného týfusu si vyžiadala 512 hospitalizovaných; 1965: epidémia dyzentérie – vzniklo 1400 prípadov; 1992: epidémia salmonelózy s 800 prípadmi).

Zavádzanie očkovania proti infekčným chorobám je jedným zo základných protiepidemických opatrení. V priebehu doby bol zavedený a postupne rozširovaný imunizačný program. V období, kedy sa obyvatelia stretávali so závažnými infekciami neraz končiacimi úmrtím (záškrt, pravé kiahne, tetanus, v predantibiotickej ére čierny kašeľ), bolo zavedenie očkovania vítanou preventívnou aktivitou. Obyvatelia sa sami očividne presvedčali o záchrane pred infekčnými chorobami a aj ich následkami či úmrtiami, na rozdiel od súčasnosti, kedy sa stretávame s rôznymi antivakcinačnými aktivitami a odmietaním povinného očkovania. Efektívnym opatrením ako je očkovanie došlo v priebehu rokov k výraznej zmene vo výskyte infekčných chorôb. Práve vplyvom očkovania sa podarilo úplne vymeniť – eradikovať variolu (pravé kiahne) a očkovanie proti variole bolo v roku 1980 zrušené. Ďalším významným medzníkom v tejto oblasti je zrušenie povinného očkovania proti tuberkulóze v roku 2012 z dôvodu poklesu výskytu nových prípadov v medziročnom období (pod 10 na 100 000 obyvateľov).

Na základe analýz výskytu prenosných chorôb sa do centra pozornosti v priebehu rokov dostala problematika nemocničných nákaz. Častým používaním antibiotík v zdravotníckych zariadeniach došlo k vyselektovaniu kmeňov mikrobov, ktoré sú odolné voči antibiotikám i dezinfekčným látkam. Preto pracovníci odboru epidemiológie nariaďujú v rámci šitného zdravotného dozoru v nemocniciach i ambulanciách protiepidemické opatrenia na obmedzenie alebo zamedzenie šírenia nákaz vyvolaných tzv. multirezistentnými kmeňmi.

Doc. MUDr. Mária Štefkovičová, PhD., MPH je kontaktnou osobou za SR pre oblasť nozokomiálnych nákaz pre Európske centrum prevencie a kontroly chorôb (ECDC). RÚVZ so sídlom v Trenčíne je jedným z gestorov programov a projektov ÚVZ SR týkajúcich sa nozokomiálnych nákaz. V roku 2004 sme sa zapojili do vybudovanej siete pracovísk pre surveillance nozokomiálnych nákaz vzniknutých na jednotkách intenzívnej starostlivosti v Európe (projekty HELICS, IPSE) a od roku 2009 spolupracujeme na príprave protokolu pre možnosť realizácie celoeurópskej bodovej prevalenčnej štúdie (PPS) nozokomiálnych nákaz pod gesciou ECDC. V oboch prípadoch je náš úrad národným koordinačným centrom.

Záverom nemožno nespomenúť prvých pracovníkov epidemiológie, ktorí ho zakladali a vybudovali a umožnili nám stavať na pevných odborných základoch. Boli to predovšetkým Jozef Baďura, ktorý pracoval na protiepidemickom oddelení od roku 1954, Ela Olexová od roku 1955, Ružena Hamajová od roku 1960. MUDr. Alexandra Drhová bola vedúcou

protiepidemického oddelenia od roku 1961. Marta Trnková pracovala ako trachómová sestra od roku 1961 a Helena Ďuranová pracovala ako žltá sestra od roku 1962.

Oddelenie podpory zdravia

V roku 1994 bolo z NsP Trenčín delimitované do štruktúry RÚVZ oddelenie zdravotnej výchovy. Vedúcou na novovytvorenom oddelení zdravotnej výchovy sa tak stala MUDr. Júlia Kúniková. Druhou pracovníčkou, ktorá bola do našich radov pridelená bola Anna Dernešová, inštruktorka zdravotnej výchovy. Od tohto obdobia aktivity zdravotnej výchovy od edukácie jednotlivcov boli zamerané predovšetkým na populačnú stratégiu výchovy ku zdraviu, čo korešpondovalo so začínajúcim výskytom chronických ochorení a predovšetkým výskytom rizikových faktorov týchto ochorení v populácii obyvateľov Slovenska.

Rozšírením činnosti na oblasť podpory zdravia plníme dnes viaceré programy, projekty a špecializované činnosti, ktoré boli a sú vyhlásené ÚVZ SR. Plnenie úloh smeruje najmä na oblasť prevencie srdcovo - cievnych ochorení, metabolického syndrómu, prevenciu fajčenia a iných drogových závislostí, prevencii AIDS, ozdravenie výživy u detskej a dospeljej populácie a zvýšenie pohybovej aktivity. Sme celoslovenskými gestromi aktivít venovaných stárnucej populácii Slovenska, našim seniorom, ktorých, tak ako na celom svete, tak aj u nás pribúda.

Mnohé aktivity pracovníkov oddelenia sú každoročne spájané s vyhlásenými svetovými či medzinárodnými dňami WHO – ako je napr. Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň srdca, ako aj s projektmi „Školy podporujúce zdravie“, „Zdravé podniky“ či kampaniami – „Prestaň fajčiť a vyhrať“, „Vyzvi srdce k pohybu“, „Týždeň uvedomenia si mozgu“ atď.

I na lokálnej úrovni sa vykonalo mnoho projektov. Na národnej úrovni organizačne zabezpečujeme každoročne odbornú konferenciu „Surveillance chronických chorôb“, a na medzinárodnej úrovni konferenciu „Ošetrovatelstvo a zdravie“ v spolupráci s Fakultou zdravotníctva Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne.

Prostredníctvom printových a internetových médií, informačných panelov, edičného materiálu a web-stránky RÚVZ aktuálne prezentujeme odbornú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej a poradenskej, čo v nemalej miere prispieva k zvyšovaniu zdravotného povedomia verejnosti v celom našom regióne.

Teší nás, že sa k nám pridávajú aj mnohí poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, klinici, špecialisti, že sa stretávame pri spoločných celonárodných aktivitách a kampaniach mimoriadne prospešných a dôležitých, zvyšujúcich nielen záujem verejnosti o svoje zdravie, ale aj ich vedomostí.

Odbor ekonomiky a ľudských zdrojov (ďalej len EaLZ) zabezpečuje plnenie úloh v oblasti ekonomicko-finančných, personálnych a prevádzkovo-majetkových činností na úrade. Zabezpečuje financovanie a rozpočtovanie, zodpovedá za dodržiavanie rozpočtovej disciplíny, účtovnú evidenciu a tok sociálno-ekonomických informácií. Zabezpečuje celú oblasť ľudských zdrojov, personalistiku, odmeňovanie, vzdelávanie, sociálnu politiku zamestnávateľa. Po stránke hospodárskej a prevádzkovej zabezpečuje chod úradu. Pri týchto činnostiach úzko spolupracuje s ostatnými organizačnými útvarmi úradu, z ktorých získava podklady na zabezpečenie svojej činnosti. Zamestnanci odboru EaLZ sú štátni zamestnanci a zamestnanci vykonávajúci práce vo verejnom záujme. Odbor EaLZ riadi vedúci odboru, ktorý je štátny zamestnanec. Odbor EaLZ má k 1.1.2012 spolu 14 zamestnancov, z toho 3 štátnych

zamestnancov, 3 THP, 4 vodičov, 3 upratovačky a 1 vrátničku - informátorku. Odbor EaLZ sa ďalej organizačne člení na útvary:

- Osobný úrad
- Oddelenie rozpočtu, ekonomiky a financovania
- Oddelenie prevádzky a verejného obstarávania.

Osobný úrad ako samostatný organizačný útvar bol zriadený z dôvodu zavedenia štátnej služby od 1.5.2004. Je to organizačný útvar služobného úradu v priamej riadiacej pôsobnosti vedúceho úradu. Osobný úrad zabezpečuje plnenie úloh, ktoré vyplývajú služobnému úradu zo štátnozamestnaneckých vzťahov, z pracovnoprávných vzťahov a z právnych vzťahov upravujúcich služobný pomer. Zabezpečované činnosti sú najmä obsadzovanie voľných miest, výber zamestnancov, presuny, ukončenie pomeru, vedenie osobných spisov zamestnancov a ostatné personálne záležitosti zamestnancov, vzdelávanie, odmeňovanie, mzdové a ostatné peňažné nároky zamestnancov vrátane cestovných náhrad, zdravotné a sociálne poistenie zamestnancov, sociálna politika zamestnávateľa, príprava služobných predpisov a účasť na tvorbe interných organizačno-riadiacich aktov úradu. Činnosti osobného úradu zabezpečujú 2 štátni zamestnanci.

Oddelenie rozpočtu, ekonomiky a financovania (ďalej len oddelenie REF) zabezpečuje ekonomicko-finančné činnosti pozostávajúce najmä z tvorby a vyhodnotenia rozpočtu bežných a kapitálových výdavkov, financovania, fakturácie služieb, vedenie účtovníctva, výkazníctva, rozborov a štatistiky, pokladničnej služby a výdaja cenín, správy hnutel'ného a nehnuteľného majetku, vykonávania finančnej kontroly v rámci svojej pôsobnosti. Činnosti oddelenia REF zabezpečujú 2 zamestnanci vykonávajúci práce vo verejnom záujme.

Oddelenie prevádzky a verejného obstarávania (ďalej len oddelenie PaVO) zabezpečuje prevádzkovo-technické činnosti pozostávajúce najmä z ochrany majetku, správy budov a pozemkov, zmluvných vzťahov súvisiacich s prevádzkou úradu, údržby a opráv, prevádzky plynovej kotolne, pobočkovej telefónnej ústredne, trafostanice, vzťahov a vzduchotechniky, materiálno-technickým zásobovaním, skladovaním a výdajom materiálu, realizáciou investičných akcií, verejného obstarávania, vrátane archivácie a výkazníctva, činnosti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany, prevádzky motorových vozidiel vrátane ich obnovy, údržby a opráv, energetického a odpadového hospodárstva, revízií vyhradených zariadení, hospodárneho využívania všetkých druhov energie pri prevádzke budov, stravovania zamestnancov úradu, upratovania priestorov úradu, prania a údržby OOPP poskytnutých zamestnancom, donášky, expedície a rozdeľovania poštových zásielok. Činnosti oddelenia PaVO zabezpečuje 1 odborný technik a 4 vodiči, 3 upratovačky a 1 informátorka - vrátnička, ktorí vykonávajú práce vo verejnom záujme.

V minulosti všetky hospodársko-technické činnosti zabezpečoval odbor HTČ OÚNZ Trenčín aj pre svoje začlenené zariadenie OHS Trenčín. OHS mal vyčleneného len jedného THP pracovníka, ktorý mal na starosti správu majetku, dopravu a administratívne činnosti a pripravoval podklady pre potreby OÚNZ a odboru HTČ. Okrem toho pracovník vo funkcii Vedúca SZP (ktorá zanikla až v r. 2004) zabezpečoval podklady pre personálne záležitosti za začlenené zariadenie OHS. Všetky tieto doklady museli byť verifikované riaditeľom OHS a následne spracované v OÚNZ Trenčín, aby boli platné. Okrem toho pre potreby OHS pracovali 2 upratovačky, 1 sanitár a 5 vodičov, ktorí zabezpečovali aj prevozy infekčných pacientov osobitne vyčleneným sanitným motorovým vozidlom pre potreby OÚNZ Trenčín až do konca roka 1992.

Po dekompozícii OÚNZ k 1.7.1991, kedy vznikol Ústav hygieny a epidemiológie ako samostatný právny subjekt, vznikla potreba zriadenia vlastného útvaru hospodársko-technických činností. Delimitáciou boli do ÚHE prijatí finančný účtovník, mzdový účtovník a technický pracovník, ktorí pôvodne pracovali na odbore HTČ OÚNZ Trenčín. Bol

vytvorený útvar HTČ, ktorý riadil námestník pre HTČ. Do útvaru HTČ boli začlenení aj pôvodní zamestnanci pracujúci na OHS, útvar HTČ mal 6 THP pracovníkov a 8 robotníkov.

Po dobudovaní prístavby laboratórnej časti v r. 2002 bolo vytvorené nové pracovné miesto vrátnika - informátora, ktoré vykonávali 2 pracovníčky a tiež sa zvýšil počet upratovačiek na 3 z dôvodu zvýšenia celkovej podlahovej plochy z 2240 na 3546 m². Zmenou právnych predpisov sa aj náplň činnosti útvaru HTČ postupne rozširovala a menila, pribudli činnosti v oblasti verejného obstarávania, finančnej kontroly, rozšírila sa oblasť správy majetku, hospodárenia s energiami, revízií vyhradených zariadení, ochrany objektu a iné. Najväčšie a najčastejšie zmeny sú v oblasti miezd, daní, odvodov, účtovníctva. Od r. 2003 sa začali účtovať odpisy majetku. Od r. 2008 sa radikálne zmenil spôsob financovania, a to zriadením Štátnej pokladnice, ktorá prevzala vedenie všetkých účtov od Národnej banky Slovenska, zadávanie prevodných príkazov sa realizuje prostredníctvom informačného systému Štátnej pokladnice (ďalej IS ŠP) a netreba osobne komunikovať s bankou. Tiež sa zmenil systém rozpočtovania a výkazníctva, ktorý sa tiež vykonáva v IS ŠP. Od r. 2008 došlo k radikálnej zmene systému účtovníctva, a to zavedením tzv. aktuálneho účtovníctva. V r. 2009 došlo k významnej zmene z dôvodu prechodu z meny Slovenská koruna na novozavedenú menu Euro. Táto zmena spôsobila, že všetok majetok, záväzky museli byť prepočítané konverzným kurzom 1 EUR = 30,1260 SKK. Rok pred touto zmenou a rok po tejto zmene sa všetky ceny vyčíslovali duálne. Zmenou prešlo aj spracovanie miezd, kde sa plne využívajú informačné systémy a elektronické doručovanie písomností. Pre spracovanie miezd a personalistiku sa používa IS VEMA/PAM a VEMA/PERS. Pre spracovanie účtovníctva sa používa IS UAFALAN. Pre spracovanie evidencie majetku a skladové hospodárstvo sa používa IS VEMA/MAJETOK a UAFALAN/SKLADY. Pre rozpočet a financovanie sa využívajú moduly IS ŠP: RIS (rozpočtový informačný systém), ZORO (zostavenie rozpočtu), RI, (register investícií), MUR (modul úprav rozpočtu), MANEX (modul riadenia výdavkov), IS JUŠ (konsolidácia), IS pre mzdovú a účtovnú štatistiku. Reorganizácia a znižovanie počtu zamestnancov sa dotklo aj odboru EaLZ, kedy k 31.12.2010 boli zrušené 4 miesta.

Obzretím sa do minulosti môžeme pripomenúť, že hygienická a protiepidemická služba, i v trenčianskom regióne, nadväzovala na korene siahajúce hlboko do histórie zdravotníctva na našom území.

Dátum 28.3.1952 pre ochranu, podporu a rozvoj zdravia v Slovenskej republike zostane pamätným dňom osobitného významu, pretože práve v tento deň Národné zhromaždenie Československej republiky schválilo zákon č. 4 z roku 1952 Zb. o hygienickej a protiepidemickej starostlivosti. Ten určil hlavné smery rozvoja starostlivosti o zdravie nášho obyvateľstva, novým spôsobom akcentoval úlohy spoločnosti i každého občana v starostlivosti o utváranie zdravých podmienok života a práci, čo je prioritou i v súčasnosti.

Tak ako v minulosti, tak i dnes, význam verejného zdravotníctva v systéme slovenského zdravotníctva je nespochybniteľný. Najmä tí čo prijímajú rozhodnutia by si mali uvedomiť, že okrem zdrojov vynakladaných na liečbu chorých by sa mali vo väčšej miere nájsť zdroje na to, aby sa „niečo zlé“ nestalo, že náklady na ochranu, podporu a rozvoj zdravia obyvateľstva vynaložené dnes, prinesú úžitok a osoh v budúcnosti.

ISBN 978 – 80 – 970916 – 9 – 9

ISBN 978 – 80 – 970916 – 9 – 9
EAN 9788097091699